

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ЛІСИ УКРАЇНИ» (ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»)
ФІЛІЯ «СТОЛИЧНИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС»

СЛОВЕЧАНСЬКЕ НАДЛІСНИЦТВО
вул. Лісова, 13, с. Словечне, Житомирська область,
тел.: +38 (04148) 5-18-43, slovechanske.lg@e-forest.gov.ua, dlг_секретар@ukr.net

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор

Філія «Столичний лісовий офіс»

ДП «Ліси України»

Сергій ЗАЄЦЬ

ЗВІТ

за результатами післяпроектного моніторингу впливу планованої
діяльності на довкілля
Філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України»
(Словечанського надлісництва)

у відповідності до Висновку з оцінки впливу на довкілля планової діяльності:
№ 21/01-20227119690/1 «Проведення суцільних санітарних рубок у
насадженнях, пошкоджених лісовою пожежею»

Державне агентство лісових ресурсів України
Національна академія наук України
Український орден «Знак Пошани» науково-дослідний інститут
лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького

ПОЛІСЬКИЙ ФІЛІАЛ УКРАЇНСЬКОГО ОРДЕНА «ЗНАК ПОШАНИ»
НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
АГРОЛІСОМЕЛІОРАЦІЇ ім. Г. М. ВИСОЦЬКОГО
(Поліський філіал УкрНДІЛГА)

10004, с. Довжик, вул. Нескорених, 2, телефон: +380959455800
Житомирський р-н, Житомирська обл. e-mail: polysskiy_branch@ukr.net

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Поліського філіалу УкрНДІЛГА,
канд. с.-г. наук, с. н. с.
 В. В. Шевчук
« 31 » грудня 2025 р.

ЗВІТ
про науково-дослідну роботу за темою № 13.02/2025:
**«ПІСЛЯПРОЕКТНИЙ МОНІТОРИНГ ЩОДО СПЕЦІАЛЬНОГО
ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ ШЛЯХОМ ПРОВЕДЕННЯ
СУЦІЛЬНИХ РУБОК ГОЛОВНОГО КОРИСТУВАННЯ ТА
СУЦІЛЬНИХ САНІТАРНИХ РУБОК НА ПЛОЩІ ПОНАД 1 ГА НА
ТЕРИТОРІЇ ФІЛІЇ «СТОЛИЧНИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС»
(СЛОВЕЧАНСЬКЕ НАДЛІСНИЦТВО)**

за 2025 рік
(заключний)

— Керівник НДР:
старший науковий співробітник
канд. с.-г. наук, с. н. с.

В. В. Шевчук

РЕФЕРАТ

Звіт про НДР: 25 сторінок, 2 таблиці. Звіт складається з вступу, 3 розділів, висновків, переліку використаних джерел та додатка.

Мета роботи: дослідити поширення рідкісних видів флори і фауни, рідкісних оселищ на ділянках планової діяльності на території Словечанського надлісництва, філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України».

Методика досліджень: методи лісової таксації, лісознавства, лісівництва, лісової типології, фітоценології, ботаніки, зоології, екології, созології.

Результати НДР будуть використані у практичній діяльності Словечанського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України», зокрема по збереженню та відновленню цільових об'єктів моніторингу.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ПІСЛЯПРОЕКТНИЙ МОНІТОРИНГ, СМАРАГДОВА МЕРЕЖА, СЛОВЕЧАНСЬКЕ НАДЛІСНИЦТВО, ФІЛІЯ «СТОЛИЧНИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ», БІОТОП, ФІТОЦЕНОЗ, РІДКІСНІ ВИДИ ФЛОРИ І ФАУНИ, РІДКІСНІ ОСЕЛИЩА, СУЦЬЛЬНІ САНІТАРНІ РУБКИ, ЛІСОВІДНОВЛЕННЯ.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	4
1. МЕТОДИКА ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ	5
1.1. Перелік цільових об'єктів, що підлягають моніторингу на території, де планується проведення планової діяльності.....	5
1.2. Періодичність та головні завдання моніторингу біорізноманіття та біотопів.....	5
1.3. Показники, які досліджуються у цільових об'єктів на видовому рівні.....	6
1.4. Показники, які досліджуються у цільових об'єктів – рідкісних природних оселищ (біотопів)	8
2. РЕЗУЛЬТАТИ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЛОВЕЧАНСЬКОГО НАДЛІСНИЦТВА ФІЛІЇ «СТОЛИЧНИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ» (ВИСНОВОК ОВД № 21/01-20227119690/1 (ДП «СЛОВЕЧАНСЬКЕ ЛГ»)).....	9
2.1. Об'єкти післяпроектного моніторингу	9
2.2. Характеристика ділянок планової діяльності.....	10
2.3. Рідкісні види рослин і тварин на території надлісництва	11
2.4. Післяпроектний моніторинг в об'єктах Смарагдової мережі Ovrutskiy (UA000090), Zakhidno-Ovrutskiy (UA0000091) та Slovechanskyi Kriazh (UA0000173) на території Словечанського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України»	12
2.4.1. Об'єкт Смарагдової мережі Ovrutskiy (UA0000090)	12
2.4.2. Об'єкт Смарагдової мережі Zakhidno-Ovrutskiy (UA0000091).....	14
2.4.3. Об'єкт Смарагдової мережі Slovechanskyi Kriazh (UA0000173)	16
2.4.4. Дослідження щодо впливу на види та оселища об'єктів Смарагдової мережі.....	18
2.5. Ідентифікація належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів	19
3. ПЕРЕЛІК ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА УСУНЕННЯ ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВИЯВЛЕНІ МІСЦЯ ЗРОСТАННЯ/ПЕРЕБУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ.....	20
ВИСНОВКИ.....	21
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	22
ДОДАТОК А. КВАРТАЛЬНО-ВИДІЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК ІДЕНТИФІКОВАНИХ МІСЦЬ ЗРОСТАННЯ/ПЕРЕБУВАННЯ ВИДІВ РОСЛИН І ТВАРИН, ЗАНЕСЕНИХ ДО ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ У СЛОВЕЧАНСЬКОМУ НАДЛІСНИЦТВІ ФІЛІЇ «СТОЛИЧНИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ».....	23

ВСТУП

Дослідження є черговим етапом післяпроектного моніторингу цільових об'єктів планової діяльності на території Словечанського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України», який здійснюється у відповідності до Висновка ОВД № 21/01-20227119690/1 від 11.11.2022 р. У процесі реформування лісового господарства ДП «Словечанське ЛГ» ліквідовано, а на його базі утворено Словечанське надлісництво філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України». Моніторинг виконано на основі натурного обстеження ділянок планової діяльності (суцільні санітарні рубки).

Головним завданням післяпроектного моніторингу флори, фауни і біорізноманіття було отримати перед проведенням планової діяльності актуальні дані про цільові об'єкти у виділах/частинах виділів, призначених під планову діяльність у поточному році.

Згідно з вимогами оцінки впливу на довкілля, планова діяльність здійснюється з першочерговим врахуванням інтересів збереження видів рослин і тварин, включених до додатку 1 Резолюції № 6 (1998) Бернської конвенції, а також до додатків самої Конвенції, та типів природних оселищ (біотопів) з додатку 1 Резолюції № 4 (1996) Бернської конвенції, інших зразків природних оселищ (біотопів), їхніх комплексів, які повинні охоронятися згідно з Habitat Directive, середовищ існування для мігруючих видів тварин. Бернська Конвенція – Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування у Європі (Берн, 19 вересня 1979 р.). Далі у цьому документі – Бернська Конвенція.

Для виділів/частин виділів, де зареєстровано рідкісні види та оселища, на основі експертної оцінки та з урахуванням статей 39, 40 Закону України «Про рослинний світ», статей 39, 40 Закону України «Про тваринний світ», визначено необхідний режим збереження та, за потреби, запропоновано заходи для збереження цільових об'єктів.

Допустимість або недопустимість планової діяльності у зазначених виділах визначали відповідно до вимог щодо режиму збереження популяцій, встановлених в останньому виданні Червоної книги України, а для інших видів та для типів природних оселищ (біотопів) та оселищ видів керувалися експертними оцінками.

Термін «біологічне різноманіття» (біорізноманіття) у даному звіті вживається у визначенні Конвенції про охорону біологічного різноманіття від 1992 р., ратифікованої Законом № 257/94-ВР від 29.11.1994 р.

1. МЕТОДИКА ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

1.1. Перелік цільових об'єктів, що підлягають моніторингу на території, де планується проведення планової діяльності

1. Види фауни і флори, зазначені у додатку 1 Резолюції 6 (1998) Бернської Конвенції, а також у додатках до самої Конвенції. Для тварин враховуються осілі види, види, які розмножуються на даній території, залітні, кочові (мігруючі), рідкісні види, види на межі ареалу.

2. Природні середовища існування видів флори і фауни: місця зростання, розмноження, годівлі, полювання, водопою, зимівлі, ночівлі (наприклад, для кажанів), линьки, міграції, житло/хатки і природні схованки.

3. Типи природних оселищ (біотопів) з додатку 1 Резолюції 4 (1996) Бернської Конвенції.

4. Об'єкти Червоної книги України [3, 4, 16, 17] та Зеленої книги України [5].

Переліки видів фауни, флори та природних оселищ наведено за документами:

1. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція)[1].

2. Резолюція № 6 (1998) Постійного комітету Бернської конвенції «Про перелік видів, щодо потребують спеціальних заходів на їх збереження» з додатками.

3. Резолюція № 4 (1996) Постійного комітету Бернської конвенції «Про зникаючі природні середовища (оселища), що потребують спеціальних заходів для їх збереження» з додатком 1.

Ідентифікацію типів природних оселищ (біотопів) проводять, користуючись довідниками:

- Національний каталог біотопів України [2];

- Глумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони [8].

У випадку, коли біотоп на ділянці планової діяльності, для цих ділянок допускається наведення типу лісу за лісовпорядними даними та рослинної асоціації за домінантною класифікацією [9, 10, 11].

1.2. Періодичність та головні завдання моніторингу біорізноманіття та біотопів

На території надлісництва ростуть хвойні, мішані та листяні ліси бореального типу. Тому моніторинг біорізноманіття проведено у термін: з 20 травня до 20 липня поточного року. Цей термін цілком забезпечують повне виявлення цільових об'єктів – видового складу рослинного світу, гніздових видів птахів, ссавців, комах тощо.

Завданнями моніторингу були: отримання даних про цільові об'єкти на ділянках, запланованих під планову діяльність; розробка плану заходів, визначених режимів збереження цільових об'єктів біорізноманіття та обмежень, внесення змін і доповнень. Для цього використано такі документи: Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018.Part 1: The Report Format Field-By-Field Guidance [12]; <https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-network> [7]; Національний каталог біотопів України [2]; Глумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони [8].

1.3. Показники, які досліджуються у цільових об'єктів на видовому рівні

Для всіх виявлених цільових об'єктів флори і фауни наводиться їх коротка характеристика. Вона включає такі показники:

1. Назву виду.
2. Квартал, виділ.
3. Автора знахідки, дату.
4. Коротку характеристику виявленої популяції.
5. Статус збереження виду.
6. Перспективи збереження виду.
7. Головні загрози.
8. Заходи, які будуть вжиті для збереження виду та його оселища при проведенні планової діяльності.

Статус збереження

Статус збереження – це загальна оцінка стану популяції певного виду тварин/рослин або типу природних оселищ (біотопів). Оцінюють за двома критеріями:

1. Наскільки добре збережені на території лісокористування природні середовища існування виду (місця для жител і схованок, для зимівлі, гніздування/розмноження/виведення потомства, місця годівлі/полювання, коридори для міграцій/вільних пересувань по території). При цьому враховують як загальну площу придатних середовищ існування, так і ступінь збереженості їхніх природних рис, важливих для існування певного виду тварин/рослин.

2. Здатність популяції до відновлення, наприклад, до самовідновлення, у разі припинення факторів порушень і турбування, або до відновлення за допомогою спеціальних, технічно доступних та економічно виправданих заходів і технологій.

Загальну екологічну оцінку статусу збереження виду тварин/рослин подають з використанням Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018. Part 1: there port for matfield-by-fieldguidance [12]. Статус збереження оцінюється за трибальною шкалою: сприятливий, несприятливий та невизначений.

Перспективи збереження

Перспективи збереження виду оцінюють у довготривалій перспективі і за сукупністю даних про вид, а саме:

- 1) зайнята площа або ареал, площі популяцій;
- 2) розміри і динаміка популяцій;
- 3) площі і якість природних середовищ існування для виду тварин або рослин (оселищ виду).

Рекомендована шкала відносної оцінки: а – перспективи хороші (сприятливі); б – несприятливі і неадекватні (для збереження виду); в – погані (дуже несприятливі); г – невідомо або не можливо встановити.

Перспективи збереження враховуються в оцінці статусу збереження. Статус збереження не може оцінюватися як сприятливий, якщо перспективи збереження не можна оцінити наступним чином: динаміка популяції конкретного виду тварин/рослин показує, що вид здатен до самопідтримання в довготривалій перспективі як життєздатний компонент у його природних середовищах існування; природний ареал виду не скорочується і ймовірно не почне скорочуватися у найближчому майбутньому (12 і більше років); в даний час зберігаються і ймовірно продовжать існувати достатні за площами/розмірами природні середовища існування (оселища виду) для збереження його популяцій у довготривалій перспективі.

Головні порушуючі фактори і загрози

Головні порушуючі фактори – це несприятливі впливи на популяцію/популяції, що були зареєстровані за період досліджень або на час проведення обстежень. Загрози – це майбутні прогнозовані несприятливі впливи, що очікуються у найближчі 6-12 років і

впливатимуть у довготривалій перспективі на життєздатність популяцій або якість їхніх природних середовищ існування. Враховують порушуючі фактори і загрози власне для виду тварин/рослин і для його природних середовищ існування (оселищ виду). Користуються переліком порушуючих факторів і загроз, прийнятим для моніторингу і звітності для мережі NATURA2000 ЄС.

Доступ до переліків: через сайт www.coe.int за запитом «List of pressures and threats under the Resolution No.8 (2012)», або через веб-сторінку Reference portal for reporting under Article 17 of the Habitats Directive за пошуком «List of pressures and threats» [6, 12].

При цьому, перелік найвищих категорій загроз наступний:

A – сільське господарство;

B – лісове господарство;

C – видобування корисних копалин;

D – енергетика (виробництво енергії) та пов'язана з цим інфраструктура;

E – будівництво транспортної інфраструктури та власне транспорт;

F – житлова, виробнича, промислова забудова, території та забудова, пов'язані з масовим відпочинком;

G – використання та вирощування біоресурсів (інше, ніж сільське господарство та лісове господарство);

H – порушення, спричинені втручанням людини (військові дії, заходи з цивільного захисту, протиаварійні заходи тощо);

I – чужинні види живих організмів, види, що важко піддаються контролю;

J – забруднення різного роду;

K – зміни природних середовищ існування, викликані людською діяльністю;

L – природні процеси (за винятком катастрофічних);

M – природні катастрофи;

N – зміна клімату;

X – порушуючі фактори і загрози невідомі або не встановлені.

Кожен з порушуючих факторів та загроз рекомендується оцінювати за ступенем впливу, користуючись наступною шкалою:

V – високий: вплив значний, прямий, на значній площі, є однією з головних причин значного скорочення площі або розміру популяцій або погіршення їхніх середовищ існування, або вплив перешкоджає відновленню популяцій або їхніх середовищ існування до сприятливого стану;

P – помірний: вплив помірної сили, прямий або переважно опосередкований, поширюється на середню за площею територію (фактори і загрози слабкої дії не повинні включатися до переліку головних порушуючих факторів і загроз).

Заходи для збереження/відновлення

Сюди належать необхідні заходи, які вже здійснюються, та заходи, які необхідно здійснювати для підтримання і відновлення популяцій (або природних оселищ) до сприятливого статусу збереження.

Застосовано такі ступені оцінки:

a – основні найбільш вагомні заходи вже відомі, але ще не застосовуються;

b – основні найбільш вагомні заходи вже застосовуються.

Користуються переліком природоохоронних заходів, прийнятим для моніторингу і звітності для мережі NATURA2000 ЄС.

Доступ до переліку: через сайт www.coe.int за запитом «List of conservation measures under the Resolution No.8 (2012)», або через веб-сторінку Reference portal for reporting under Article 17 of the Habitats Directive за пошуком «List of conservation measures»; Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018 – Part 1: there port for matfield-by-fiel dguidance, Annex B. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8»; Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018 – Part 2: Definitions and Methods, Розділ 1. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference

Portal for the Reporting under Resolution No.8» [6].

1.4. Показники, які досліджуються у цільових об'єктах – рідкісних природних оселищ (біотопів)

Для рідкісних типів природних оселищ (біотопів) наводять:

1. Лісництво, номери кварталу та виділу та площу (га);
2. Habitat code – умовне позначення типу природних оселищ, згідно з переліком, прийнятим для моніторингу і звітності за Резолюцією 8 (2012) до Бернської конвенції [6]

3. Офіційну назву типу природних оселищ згідно з переліком, прийнятим для моніторингу і звітності за Резолюцією 8 (2012) до БК (доступ через сайт www.coe.int за пошуком «Species and habitats check lists for there porting under Resolution No 8. (2012)».

4. Репрезентативність. Репрезентативність типу природних оселищ означає міру «природності» певного оселища (біотопу) у конкретному локалітеті, ступінь відповідності його (оселища) складу тим рисам і показникам, що вважаються еталонними для даного типу природних оселищ. Оцінюється за наявністю характерних видів рослин у структурі природного оселища. Має 4 ступені: А – найвища, В – висока, С – посередня, D – найнижча.

Для оцінки репрезентативності певного типу природних оселищ, склад його рослинного покриву порівнюють з характеристиками у довідниках: тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони [8]; Interpretation Manual of the habitats listed in Resolution No.4 (1996)/ Group of Experts on Protected Areas and Ecological Networks. 2015. Оригінальна версія доступна через eunis.eea.europa.eu [13].

Статус збереження – це загальна оцінка якісного стану певного типу природних оселищ у даному локалітеті, таксаційному виділі.

Відновлення, статус і перспективи збереження певного типу природних оселищ оцінюють за 3-а ступенями оцінки:

А – природне оселище у дуже хорошому стані: структура дуже добре збережена, а перспективи збереження екологічних функцій (екосистемних послуг) – хороші, незалежно від здатності до відновлення;

В – природне оселище у хорошому стані: структура добре або достатньо збережена, перспективи збереження екологічних функцій (екосистемних послуг), хороші, відновлення легке або можливе, рідше – відновлення складне,

С – природне оселище у поганому стані: частково порушена структура, перспективи збереження екологічних функцій (екосистемних послуг) задовільні або несприятливі, відновлення легке або можливе, або відновлення дуже складне чи з певних причин неможливе.

Для оцінки статусу збереження використовують:

1. Explanatory Notes and Guidelines for the period 2013-2018 – Part 1: there port for matfield-by-fiel dguidance, Annex D. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8».

2. Explanatory Notes and Guidelines for the period 2013-2018 – Part 2: Definitions and Methods, Розділ 2. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8».

**2. РЕЗУЛЬТАТИ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ ПЛАНОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ СЛОВЕЧАНСЬКОГО НАДЛІСНИЦТВА
ФЛП «СТОЛИЧНИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»
(ВИСНОВОК ОВД № 21/01-20227119690/1 (ДП «СЛОВЕЧАНСЬКЕ ЛГ»))**

2.1. Об'єкти післяпроектного моніторингу

Планову діяльність щодо проведення суцільних санітарних рубок в насадженнях, з подальшим лісовідновлення, шляхом створення лісових культур та сприянням природному поновленню відповідно до лісорослинних умов на території надлісництва планується проводити у формі суцільних рубок. Запланований на звітний рік обсяг планової діяльності (Висновками ОВД № 21/01-20227119690/1 (ДП «Словечанське ЛГ»)) сукупно становить 22 ділянок у 2 лісництвах.

Головними породами для заготівлі деревини на території надлісництва є сосна звичайна, у складі також зустрічаються береза повисла та дуб звичайний. Нижче наведено таксаційну характеристику ділянок планової діяльності, обстежених у 2025 році (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Таксаційна характеристика ділянок планової діяльності

№ п/п	Лісництво	№ квартала	№ виділа	№ підвиділа	Площа, га	Господарська секція	Тип лісу
1	Можарівське				3,7	соснова	B2ДС
2	Можарівське				19,4	соснова	B2ДС
3	Можарівське				2,5	соснова	B2ДС
4	Можарівське				1,5	соснова	B2ДС
5	Можарівське				1,3	соснова	B3ДС
6	Можарівське				5,4	соснова	A2С
7	Можарівське				23,1	соснова	A2С
8	Можарівське				3,8	соснова	B2ДС
9	Можарівське				1,5	соснова	A1С
10	Можарівське				0,1	соснова	B2ДС
11	Можарівське				0,7	соснова	A3С
12	Нагорянське				3,7	соснова	C2ГДС
13	Нагорянське				0,2	соснова	B3ДС
14	Нагорянське				3,9	соснова	A2С
15	Нагорянське				3,3	соснова	A2С
16	Нагорянське				2,7	соснова	A2С
17	Нагорянське				1,5	соснова	B3ДС
18	Нагорянське				1,2	соснова	A2С
19	Нагорянське				4,6	соснова	B2ДС
20	Нагорянське				0,8	соснова	C2ГДС
21	Нагорянське				0,5	соснова	B3ДС
22	Нагорянське				1,2	соснова	B2ДС

2.2. Характеристика ділянок планової діяльності

У поточному році виконувалися моніторингові дослідження ділянок планової діяльності. Результати чергового етапу післяпроектного моніторингу ділянок планової діяльності виконано у формі таблиці 2.2. У таблиці наведено біотопи та види рослин та тварин, які охороняються Червоною книгою України (ЧКУ) (Накази Міндовкілля, 2021), Резолюцією Бернської конвенції (РБК) та Європейського червоного списку (ЄЧС). Біотопи подаються за Національним каталогом біотопів України з відповідними номерами і назвами.

Таблиця 2.2

Характеристика насаджень на ділянок планової діяльності

№ п/п	№ кварталу	№ виділу	Номер та назва біотопу (оселища) за Національним каталогом біотопів України	Види тварин та рослин під захистом ЧКУ, РБК і ЄЧС
Можарівське лісництво				
1			Д3. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
2			Д3. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
3			Д3. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
4			Д3. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
5			Д3. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
6			Д3. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
7			Д3. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
8			Д3. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
9			Д3. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
10			Д3. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
11			Д3. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
Нагорянське лісництво				
12			Д3. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
13			Д3. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
14			Д3. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
15			Д3. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
16			Д3. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-

№ п/п	№ кварталу	№ виділу	Номер та назва біотопу (оселища) за Національним каталогом біотопів України	Види тварин та рослин під захистом ЧКУ, РБК і ЄЧС
17			ДЗ. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
18			ДЗ. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
19			ДЗ. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
20			ДЗ. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
21			ДЗ. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-
22			ДЗ. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом	-

Деревна рослинність представлена хвойними лісами, частка яких у плановій діяльності становить 100 % від їхньої загальної площі. Усі ділянки планової діяльності відносяться до автоморфних ландшафтів (гігротоп – свіжий і вологий).

Узагальнення даних характеристики ділянок планової діяльності – санітарних суцільних рубок свідчать про те, що вони у переважній більшості біотопами, пройденими лісовими пожежами, а також трапляються пошкоджені комплексом коренево-стовбурових грибкових захворювань. Сформоване природне оселище (біотопи) належить до «перехідних». На цих площах сформувався наступний біотоп за НКБУ: ДЗ Біотопи з недавно знищеним деревним ярусом (EUNIS: G5.8 Вируби і згарища).

На ділянках відведених у суцільну санітарну рубку материнський намет, підріст, підлісок і трав'яно-чагарничковий яруси, мохи та лишайники є знищені лісовою пожежею, тоді як на ділянках уражених комплексом коренево-стовбурових грибкових захворювань знищеним є лише материнський намет. У результаті цього відбулася зміна освітлення та живого надгрунтового покриву, в основному на рудеранти, зокрема еректитес нечуйвітровий, злинку канадську, зніт вузьколистий. Відновлення допожежних фітоценозів проходить повільно, на цих ділянках добре відновлюються окремі види дерев і чагарників, зокрема береза повисла і крушина ламка. Щодо трав'яного покриву, то він представлений молінією голубою та вересом звичайним, доволі часто розростається куничник наземний. На окремих куртинах можуть зберігатися лісова або узлісна рослинність – чорниця, брусниця, злаки, осоки та мохи. Проективне покриття нині коливається у діапазоні 50-80 %. У загальному частка «перехідних» біотопів на території надлісництва на ділянках планової діяльності становить 100 %.

2.3. Рідкісні види рослин і тварин на території надлісництва

У процесі післяпроектного моніторингу у місцях планової діяльності, обстежених у 2025 року на території Словечанського надлісництва, філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» встановлено наявність рідкісних видів рослин і тварин, які підлягають охороні за Червоною книгою України, Бернською конвенцією та Європейським червоним списком. За результатами післяпроектного моніторингу на ділянках планової діяльності не виявлено локалітетів рідкісних видів рослин і тварин.

На території встановлено наявність наступних видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України [14, 15]. Квартально-видільний перелік встановлених місць

зростання рідкісних видів рослин та перебування рідкісних видів тварин занесених до Червоної книги України на території надлісництва наведено у додатку А.

Для охорони рідкісних видів рослин і тварин, а також рослинних угруповань і біотопів наявний ряд об'єктів природно-заповідного фонду, зокрема гідрологічний заказник загально-державного значення «*Дідове озеро*» (Кованське лісництво); ботанічна пам'ятка природи загально-державного значення «*Урочище «Корнійв»*» (Кованське лісництво); лісові заказники місцевого значення «*Березовий*» (Можарівське та Нагорянське), «*Кам'яна гірка*» (Кованське лісництво) і «*Словечанський кряж*» (Кованське, Усівське, Велідницьке, Тхоринське, Кованське (Городецьке) і Листвинське лісництва); ботанічні заказники місцевого значення «*Зелений мох*» (Велідницьке лісництво), «*Урочище «Красносілка*» (Тхоринське лісництво), «*Урочище «Крим'є*» (Тхоринське лісництво) і «*Плюц*» (Кованське (Городецьке) лісництво) та загальнозоологічний заказник місцевого значення «*Довгий мох*» (Велідницьке лісництво).

2.4. Післяпроектний моніторинг в об'єктах Смарагдової мережі Ovrutskiy (UA000090), Zakhidno-Ovrutskiy (UA0000091) та Slovechanskyi Kriazh (UA0000173) на території Словечанського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

2.4.1. Об'єкт Смарагдової мережі Ovrutskiy (UA0000090)

В об'єкті Смарагдової мережі *Ovrutskiy (UA0000090)* зафіксовані наступні біотопи за НКБУ:

водні біотопи:

- В1.1.3 Мезотрофні водойми з твердою (жорсткою) водою і угрупованнями харових водоростей (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: С1.25 Занурені килимки харофітів у мезотрофних водоймах; 3140 Оліго-мезотрофні водойми з жорсткою водою і бентосною рослинністю *Chara* spp.);

- В1.1.4 Дистрофні водойми з макрофітною рослинністю (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: С1.4 Постійні стоячі дистрофні водойми; *Додаток 1 Оселищної Директиви*: 3160 Природні дистрофні озера та стави;

- В3.2.2 Мезотрофні та евтрофні водотоки з повільною течією (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: С2.33 Мезотрофна рослинність повільно текучих водотоків; *Додаток 1 Оселищної Директиви*: 3260 Водотоки від рівнинних до гірських поясів з рослинністю *Ranunculion fluitantis* та *Callitricho-Batrachion*);

болотні біотопи:

- Б2.2.2 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих кореневищних осок (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- Б2.2.3 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих купинних осок (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- Б3 Мезотрофні болота (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: D2.3 Перехідні болота та сплавини; *Додаток 1 Оселищної Директиви*: 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

трав'яні біотопи:

- Т1.1.1 Псамофітні трав'яні біотопи на кислих субстратах (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: Е1.9 Незімкнені несередземноморські сухі кислі та нейтральні трав'яні угруповання, у тому числі континентальні трав'яні угруповання на дюнах; *Додаток 1 Оселищної Директиви*: 2330 Континентальні дюни з незімкненими угрупованнями з *Corynephorus* та *Agrostis*);

- Т2.3.1 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: Е2.2 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки; *Додаток 1 Оселищної Директиви*: 6510 Низинні сінокосні луки (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*);

- Т3.3.1 Мокрі луки з домінуванням злакоподібних трав (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки);

чагарникові та чагарничкові біотопи:

- Ч7.1 Вербові чагарникові зарості піщаних і суглинкових берегів (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: F9.1 Прирічкові чагарники);

лісові біотопи:

- Д1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: G1.8 Ацидофільні дубові ліси; *Додаток 1 Оселищної Директиви*: 9190 Старовікові ацидофільні дубові ліси з *Quercus robur* на піщаних рівнинах);

- Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: G1.51 Сфагнові березові ліси; *Додаток 1 Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: G1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням *Alnus* або *Fraxinus*);

- Д1.7.1 Евтрофні болота з ярусом вільхи чорної або берези (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: G1.41 Заболочені вільхові ліси на некиислому торфі);

- Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; *Додаток 1 Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- Д2.5.2 Оліготрофні болота з ярусом сосни (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; *Додаток 1 Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси).

В об'єкті Смарагдової мережі *Ovrutskyi (UA0000090)* охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини:

- сон розкритий (*Pulsatilla patens* (L.) Mill. s.l.),

безхребетні:

- рогач звичайний (жук-олень) (*Lucanus cervus* (Linnaeus, 1758),

- плоскотілка червона (*Cucujus cinnaberinus* (Scopoli, 1763),

землеводні – не зафіксовано,

плазуни:

- черепаха болотна європейська (*Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758),

риби:

- в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis* (Linnaeus, 1758),

птахи:

- глушець (*Tetrao urogallus* (Linnaeus, 1758),

- дятел трипалий (*Picoides tridactylus* (Linnaeus, 1758),

- жовна чорна (*Dryocopus martius* (Linnaeus, 1758),

- журавель сірий (*Grus grus* (Linnaeus, 1758),

- зміїд блакитноногий (*Circaetus gallicus* (Gmelin, 1788),

- канюк звичайний (*Buteo buteo* (Linnaeus, 1758),

- лелека білий (*Ciconia ciconia* (Linnaeus, 1758),

- лелека чорний (*Ciconia nigra* (Linnaeus, 1758),

- лунь болотяний (*Circus aeruginosus* (Linnaeus, 1758),

- орябок лісовий (*Tetrastes bonasia* (Linnaeus, 1758),

- підорлик великий (*Aquila clanga* (Pallas, 1811),

- підорлик малий (*Aquila pomarina* (C. L. Brehm, 1831),

- сова болотяна (*Asio flammeus* (Pontoppidan, 1763),

- сова бородата (*Strix nebulosa* (J.R.Forster, 1772),

- тетерук євразійський (*Tetrao tetrix* (Linnaeus, 1758),

ссавці:

- бобр європейський (*Castor fiber* (Linnaeus, 1758),

- видра річкова (*Lutra lutra* (Linnaeus, 1758),
- вовк (*Canis lupus* (Linnaeus, 1758),
- рись звичайна (*Lynx lynx* (Linnaeus, 1758).

2.4.2. Об'єкт Смарагдової мережі Zakhidno-Ovrutskyi (UA0000091)

В об'єкті Смарагдової мережі *Zakhidno-Ovrutskyi (UA0000091)* зафіксовані наступні біотопи за НКБУ:

водні біотопи:

- B1.1.2 Мезотрофні та евтрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** C1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*; C1.224 Вільноплаваючі колонії *Utricularia australis* та *Utricularia vulgaris*; C1.32 Вільноплаваюча рослинність евтрофних водойм; C1.33 Вкорінена занурена рослинність евтрофних водойм; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*);

- B1.1.4 Дистрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** C1.4 Постійні стоячі дистрофні водойми; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3160 Природні дистрофні озера та стави;

- B3.2.2 Мезотрофні та евтрофні водотоки з повільною течією (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** C2.33 Мезотрофна рослинність повільно текучих водотоків; C2.34 Евтрофна рослинність повільно текучих водотоків; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3260 Водотоки від рівнинних до гірських поясів з рослинністю *Ranunculion fluitantis* та *Callitricho-Batrachion*);

болотні біотопи:

- B2.2.2 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих кореневищних осонок (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- B2.2.3 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих купинних осонок (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- B3 Мезотрофні болота (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** D2.3 Перехідні болота та сплавини; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

- B4.1 Оліготрофні сфагнові болота (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** X04 Комплекси верхових боліт; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7110*Активні верхові (оліготрофні) болота);

- B4.2 Мочажини (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** D2.3 Перехідні болота та сплавини; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7150 Западини на торф'яних субстратах з *Rhynchosporion*.);

трав'яні біотопи:

- T1.1.1 Псамофітні трав'яні біотопи на кислих субстратах (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E1.9 Незімкнені несередземноморські сухі кислі та нейтральні трав'яні угруповання, у тому числі континентальні трав'яні угруповання на дюнах; **Додаток I Оселищної Директиви:** 2330 Континентальні дюни з незімкненими угрупованнями з *Corynephorus* та *Agrostis*);

- T2.3.1 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E2.2 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки; **Додаток I Оселищної Директиви:** 6510 Низинні сінокісні луки (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*);

- T2.4.1 Рівнинні та низькогірні пустищні луки (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E1.71. Угруповання *Nardus stricta*);

- T3.1.2 Вологі ліготрофні сінокісні луки (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E3.5 Мокрі або вологі ліготрофні луки; **Додаток I Оселищної Директиви:**

6410 Молінієві луки на вапнякових, торф'яних або глинистомулистих ґрунтах (*Molinion caeruleae*);

чагарникові та чагарничкові біотопи:

- Ч7.1 Вербові чагарникові зарості піщаних і суглинкових берегів (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** F9.1 Прирічкові чагарники);

- Ч10.1 Вересові пустища (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** F4.2 Сухі пустища; **Додаток I Оселищної Директиви:** 4030 Європейські сухі чагарничкові пустища);

лісові біотопи:

- Д1.4.1 Слабоацидофільні флористично багаті дубові і сосново-дубові ліси; (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.7 Термофільні листопадні ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91D0*Євросибірські степові діброви);

- Д1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.8 Ацидофільні дубові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 9190 Старовікові ацидофільні дубові ліси з *Quercus robur* на піщаних рівнинах);

- Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.51 Сфагнові березові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- Д1.6.1 Заплавні вербові і тополеві ліси (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.11 Прирічкові вербові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91E0*Заплавні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);

- Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням *Alnus* або *Fraxinus*; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91E0*Заплавні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);

- Д1.7.1 Евтрофні болота з ярусом вільхи чорної або берези (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.41 Заболочені вільхові ліси на некіислому торфі);

- Д1.7.2 Мезотрофні болота з ярусом берези (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.51 Сфагнові березові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

Д2.1.1 Рівнинні ялинові ліси (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G3.1F Острівні ялинові ліси);

- Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

Д2.5.2 Оліготрофні болота з ярусом сосни (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси).

В об'єкті Смарагдової мережі **Zakhidno-Ovrutskyi (UA0000091)** охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини:

- рододендрон жовтий (*Rhododendron luteum* (L.) Sweet),

- сон розкритий (*Pulsatilla patens* (L.) Mill.),

- наголоватки волошкові (*Jurinea cyanoides* (L.) Rchb.),

безхребетні:

- рогач звичайний (жук-олень) (*Lucanus cervus* (Linnaeus, 1758),

земноводні – не зафіксовано;

плазуни:

- черепаха болотна європейська (*Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758),

риби:

- в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis* (Linnaeus, 1758),

- щипавка звичайна (*Cobitis taenia* (Linnaeus, 1758),

птахи:

- беркут (*Aquila chrysaetos* (Linnaeus, 1758),
- глушець (*Tetrao urogallus* (Linnaeus, 1758),
- дятел середній (*Dendrocopos medius* (Linnaeus, 1758),
- дятел трипалий (*Picoides tridactylus* (Linnaeus, 1758),
- жайворонок лісовий (*Lullula arborea* (Linnaeus, 1758),
- жовна сива (*Picus canus* (J. F. Gmelin, 1788),
- жовна чорна (*Dryocopus martius* (Linnaeus, 1758),
- журавель сірий (*Grus grus* (Linnaeus, 1758),
- лелека чорний (*Ciconia nigra* (Linnaeus, 1758),
- орябок (*Tetrastes bonasia* (Linnaeus, 1758),
- підорлик великий (*Aquila clanga* (Pallas, 1811),
- підорлик малий (*Aquila pomarina* (C. L. Brehm, 1831),
- пугач звичайний (*Bubo bubo* (Linnaeus, 1758),
- сичик-горобець (*Glaucidium passerinum* (Linnaeus, 1758),
- сова болотяна (*Asio flammeus* (Pontoppidan, 1763),
- сова бородата (*Strix nebulosa* (J. R. Forster, 1772),
- тетерук євразійський (*Tetrao tetrix* (Linnaeus, 1758).

ссавці:

- бобр європейський (*Castor fiber* (Linnaeus, 1758),
- видра річкова (*Lutra lutra* (Linnaeus, 1758),
- вовк (*Canis lupus* (Linnaeus, 1758),
- рись звичайна (*Lynx lynx* (Linnaeus, 1758).

2.4.3. Об'єкт Смарагдової мережі Slovechanskyi Kriazh (UA0000173)

В об'єкті Смарагдової мережі *Slovechanskyi Kriazh (UA0000173)* зафіксовані наступні біотоми за НКБУ:

водні біотоми:

- B1.1.2 Мезотрофні та евтрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Берської конвенції:** C1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*; C1.224 Вільноплаваючі колонії *Utricularia australis* та *Utricularia vulgaris*; C1.32 Вільноплаваюча рослинність евтрофних водойм; C1.33 Вкорінена занурена рослинність евтрофних водойм; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*);

- B1.1.4 Дистрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Берської конвенції:** C1.4 Постійні стоячі дистрофні водойми; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3160 Природні дистрофні озера та стави;

- B3.2.2 Мезотрофні та евтрофні водотоки з повільною течією (**Резолюція 4 Берської конвенції:** C2.33 Мезотрофна рослинність повільно текучих водотоків; C2.34 Евтрофна рослинність повільно текучих водотоків; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3260 Водотоки від рівнинних до гірських поясів з рослинністю *Ranunculion fluitantis* та *Callitricho-Batrachion*);

болотні біотоми:

- B2.1.2 Карбонатні болота зі сфагновими мохами (**Резолюція 4 Берської конвенції:** D4.1 Багаті болота, включаючи евтрофні високотравні та карбонатні болота; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7230 Лужні низинні болота);

- B2.2.2 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих кореневищних осок (**Резолюція 4 Берської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- B2.2.3 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих купинних осок (**Резолюція 4 Берської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- Б3 Мезотрофні болота (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: D2.3 Перехідні болота та сплавини; *Додаток I Оселищної Директиви*: 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

- Б4.1 Оліготрофні сфагнові болота (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: X04 Комплекси верхових боліт; *Додаток I Оселищної Директиви*: 7110*Активні верхові (оліготрофні) болота);

- Б4.2 Мочажини (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: D2.3 Перехідні болота та сплавини; *Додаток I Оселищної Директиви*: 7150 Западини на торф'яних субстратах з *Rhynchosporion*);

трав'яні біотопи:

- T1.1.1 Псамофітні трав'яні біотопи на кислих субстратах (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: E1.9 Незімкнені несередземноморські сухі кислі та нейтральні трав'яні угруповання, у тому числі континентальні трав'яні угруповання на дюнах; *Додаток I Оселищної Директиви*: 2330 Континентальні дюни з незімкненими угрупованнями з *Corynephorus* та *Agrostis*);

- T2.4.1 Рівнинні та низькогірні пустищні луки (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: E1.71. Угруповання *Nardus stricta*);

- T3.1.2 Вологі ліготрофні сінокісні луки (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: E3.5 Мокрі або вологі ліготрофні луки; *Додаток I Оселищної Директиви*: 6410 Молінієві луки на вапнякових, торф'яних або глинистомулистих ґрунтах (*Molinion caeruleae*);

- T3.3.1 Мокрі луки з домінуванням злакоподібних трав (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки);

чагарникові та чагарничкові біотопи:

- Ч7.1 Вербові чагарникові зарості піщаних і суглинкових берегів (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: F9.1 Прирічкові чагарники);

- Ч10.1 Вересові пустища (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: F4.2 Сухі пустища; *Додаток I Оселищної Директиви*: 4030 Європейські сухі чагарничкові пустища);

лісові біотопи:

- Д1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.8 Ацидофільні дубові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 9190 Старовікові ацидофільні дубові ліси з *Quercus robur* на піщаних рівнинах);

- Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.51 Сфагнові березові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- Д1.6.1 Заплавні вербові і тополеві ліси (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.11 Прирічкові вербові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91E0*Заплавні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);

- Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням *Alnus* або *Fraxinus*; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91E0*Заплавні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);

- Д1.7.1 Евтрофні болота з ярусом вільхи чорної або берези (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.41 Заболочені вільхові ліси на некіислому торфі);

- Д1.7.2 Мезотрофні болота з ярусом берези (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.51 Сфагнові березові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

Д2.1.1 Рівнинні ялинові ліси (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G3.1F Острівні ялинові ліси);

- Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

Д2.5.2 Оліготрофні болота з ярусом сосни (*Резолюція 4 Бериської конвенції: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; Додаток I Оселищної Директиви: 91D0**Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси).

В об'єкті Смарагдової мережі *Slovechanskyi Kriazh (UA0000173)* охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини:

- сон розкритий (*Pulsatilla patens* (L.) Mill.),
- зозулинні черевички справжні (*Cypripedium calceolus* L.),
- півники угорські (*Iris aphylla* L.),
- рододендрон жовтий (*Rhododendron luteum* (L.) Sweet),
- наголоватки волошкові (*Jurinea cyanooides* (L.) Rchb.),

безхребетні:

- рогач звичайний (жук-олень) (*Lucanus cervus* (Linnaeus, 1758),
- земноводні** – не зафіксовано;

плазуни:

- черепаха болотна європейська (*Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758),

риби:

- в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis* (Linnaeus, 1758),
- мінога українська (*Eudontomyzon mariae* (Berg, 1931)

птахи:

- глушець (*Tetrao urogallus* (Linnaeus, 1758),
- дятел трипалий (*Picoides tridactylus* L.)
- журавель сірий (*Grus grus* (Linnaeus, 1758),
- зміїд блакитноногий (*Circaetus gallicus* (Gmelin, 1788),
- лелека чорний (*Ciconia nigra* (Linnaeus, 1758),
- лелека білий (*Ciconia ciconia* (Linnaeus, 1758),
- лунь польовий (*Circus cyaneus* L.),
- орябок (*Tetrastes bonasia* (Linnaeus, 1758),
- підорлик малий (*Aquila pomarina* (C. L. Brehm, 1831),
- рибалочка блакитний (*Alcedo atthis* (Linnaeus, 1758),
- сова болотяна (*Asio flammeus* (Pontoppidan, 1763),
- сова бородата (*Strix nebulosa* (J.R.Forster, 1772),
- тетерук євразійський (*Tetrao tetrix* (Linnaeus, 1758),
- шуліка чорний (*Milvus migrans* (Boddaert, 1783),

ссавці:

- бобер європейський (*Castor fiber* (Linnaeus, 1758),
- видра річкова (*Lutra lutra* (Linnaeus, 1758),
- вовк (*Canis lupus* (Linnaeus, 1758),
- рись звичайна (*Lynx lynx* (Linnaeus, 1758).

2.4.4. Дослідження щодо впливу на види та оселища об'єктів Смарагдової мережі

Об'єкт Смарагдової мережі *Ovrutskiy (UA0000090)* не охоплює територію надлісництва та безпосередньо не межує з нею.

Об'єкт Смарагдової мережі *Zakhidno-Ovrutskiy (UA0000091)* частково охоплює територію надлісництва, зокрема Кованське (Городецьке) лісництво (квартали № 1-46, 48, 50-57); Кованське лісництво (квартали № 7-10, 18-21, 27-29, 36-37, 44-45); Листвинське лісництво (квартали № 1-9, 12-20, 22-27, 31-36, 42-45); Сирницьке лісництво (квартали № 2-76, 79-86, 89-94); Тхоринське лісництво (квартали № 12-13, 15-17, 32-33, 35-38, 40-41, 43-60, 62-68, 70-84, 86-90, 95-97) та Усівське лісництво (квартали № 6-8, 16). Планована діяльність в цьому об'єкті Смарагдової мережі не планується.

Об'єкт Смарагдової мережі *Slovechanskyi Kriazh (UA0000173)* частково охоплює територію надлісництва, зокрема Велідницьке лісництво (квартали № 3-98); Городецьке лісництво (квартали № 47, 49); Кованське лісництво (квартали № 16-17, 24-26, 33-35); Листвинське лісництво (квартали № 10-11, 21, 28-30, 37-41, 46-82) та Усівське лісництво (квартали № 1-5, 9-15, 17-50, 52-82). Планована діяльність в цьому об'єкті Смарагдової мережі не планується.

У загальному слід підкреслити, що вплив планової діяльності на види та оселища в об'єктів Смарагдової мережі є відсутнім або нейтральним.

2.5. Ідентифікація належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів

Під час проведення післяпроектного моніторингу у надлісництві встановлювали належність ділянок планової діяльності до пралісів, квазіпралісів і природних лісів. Для їхньої ідентифікації використовували «Методику визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів та природних лісів». У 2025 р. на ділянка планової діяльності на території надлісництва відсутні насадження, які можна віднести до пралісів, квазіпралісів і природних лісів.

3. ПЕРЕЛІК ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА УСУНЕННЯ ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВИЯВЛЕНІ МІСЦЯ ЗРОСТАННЯ/ПЕРЕБУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ

Для зменшення негативного впливу лісогосподарських заходів на біорізноманіття, у тому числі і виявлених видів тварин та рослини Червоної книги України, пропонуються наступні заходи:

- відновлення лісів на ділянках планової діяльності у корінному типі лісу. У свіжих і вологих сугрудах формувати насадження мішаного складу з 4-6 одиницями у складі дуба звичайного;

- в усіх біотопах, на кожній ділянці планової діяльності, необхідно виконувати цільову оцінку можливостей природного поновлення, надаючи йому перевагу перед штучним. Забезпечити максимально можливе збереження життєздатного підросту основних лісотвірних порід (головних і супутніх) і переведення його в склад майбутнього насадження;

- у разі незадовільного прогнозу природного поновлення після проведення планової діяльності або формування похідних деревостанів, зокрема осичників, слід створювати суцільні/часткові лісові культури;

- проводити пропаганду щодо збереження лісових насаджень та рідкісних видів рослин і тварин;

- при виявленні ерозійних процесів на ділянках планової діяльності, господарські заходи потрібно припинити і вжити заходів для зупинки розвитку ерозійних процесів.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного післяпроектного моніторингу у філії «Словечанське лісове господарство» ДП «Ліси України» (Висновок ОВД № 21/01-20227119690/1 від 11.11.2022 р. (санітарні суцільні рубки)) у 2025 році можна зробити наступні висновки:

1. На території надлісництва на 2025 рік заплановано проведення суцільних санітарних рубок в насадженнях, з подальшим лісовідновлення на 22 ділянках у 2 лісництвах (Можарівське та Нагорянське).

2. На території надлісництва на ділянках планової діяльності трапляється наступний біотопи за НКБУ: ДЗ. Біотопи недавно знищеним деревним ярусом. Рідкісні біотопи на ділянках планової діяльності відсутні.

3. На ділянках планової діяльності 2025 року на території надлісництва не зафіксовано видів рослин та тварин, які охороняються згідно Червоної книги України.

4. Об'єкт Смарагдової мережі Ovrutskiy (UA000090) не охоплює територію лісового фонду надлісництва. Влив планової діяльності на цей об'єкт Смарагдової мережі є нейтральним або відсутнім.

5. В об'єктах Смарагдової мережі Slovechanskyi Kriazh (UA0000173) і Zakhidno-Ovrutskiy (UA000091) плану діяльність не запланована. Влив планової діяльності на цей об'єкт Смарагдової мережі є нейтральним або відсутнім.

6. На території надлісництва встановлено наявність червонокнижних видів рослин (астрагал піщаний, баранець звичайний, верба лапландська, гніздівка звичайна, журавлина дрібнопліва, зелениця Цайллера, зозульки Фукса, коручка чемерникоподібна, лілія лісова, любка дволиста, любка зеленоквіткова, осока тонкокореневищна, плаун річний, пухирник середній, росичка середня, ситник бульбистий, шейхцерія болотна) і тварин (ведмедиця велика, видра річкова, глушець, голуб-синяк, грицик великий, дятел трипалій, жовна зелена, журавель сірий, заєць білий, кулик-сорока, кульон великий, лось європейський, мідянка звичайна, орябок лісовий, тетерук євразійський). Усі встановлені рідкісні види рослин знаходяться у природно-заповідному фонді надлісництва та оточуючих виділах (за межами ділянок планової діяльності).

7. Трелювання і складування заготовленої лісопродукції та утилізація порубкових решток за межами ділянок планової діяльності не проводилися. Вивезення деревини та роботи з приведення лісосічних ділянок до стану, придатного до лісовідновлення, виконувалися оперативно. На усіх ділянках планової діяльності 2023-2024 років наявні порубочні рештки в об'ємі $5 \text{ м}^3 \cdot \text{га}^{-1}$ різних стадій розкладання та діаметрів. В окремих випадках, за наявності живих, без ознак ослаблення дерев, на ділянках планованої діяльності залишаються дерева-насічники. У переважній більшості основним видом є сосна звичайна.

8. Під час ідентифікації не виявлено належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів на ділянках планової діяльності 2025 р.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Берн, 1979 рік). – Київ: Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України, 1998. – 76 с.
2. Національний каталог біотопів України / за ред. А. А. Куземко, Я. П. Дідуха, В. А. Онищенко, Я. Шеффера. – Київ: ФОП Клименко Ю. Я., 2018. – 442 с.
3. Червона книга України. Рослинний світ / під заг. ред. Я. П. Дідуха. – Київ: Глобалконсалтинг, 2009. – 911 с.
4. Червона книга України. Тваринний світ / за ред. І. А. Акімова. – Київ: Глобалконсалтинг, 2009. – 600 с.
5. Зелена книга України. Рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, та типові природні рослинні угруповання, які підлягають охороні/ під заг. ред. Я. П. Дідуха. – Київ: Альтерпрес, 2009. – 448 с.
6. Резолюція 8 (2012) до Бернської конвенції. – www.coe.int за пошуком «Species and habitats check lists for there porting under Resolution No 8. (2012)».
7. Технічні документи щодо Смарагдової мережі <https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-network>– за запитом «Reference Portal for the Reporting under Resolution No. 8 (2012)».
8. Куземко А., Садогурська С., Василюк О. Тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони. – Київ, 2017. – 124 с.
9. Рідкісні та зникаючі види судинних рослин Житомирської області. Офіційний перелік. Фотодовідник / під заг. ред. О. О. Орлова, А. О. Вергелеса. – Житомир, Новоград-Волинський: НОВОград, 2011. – 208 с.
10. Атлас рослин-індикаторів і типів лісорослинних умов Українського Полісся / під ред. В. П. Краснова. – Новоград-Волинський: НОВОград, 2009. – 488 с.
11. Сукачев В. Н. Избранные трубы в 3 томах / под ред. Е. М. Лавренко. – Л.: Наука. – Т3. Проблемы фитоценологии, 1975. – 543 с.
12. Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018. Part 1: The Report Format Field-By-Field Guidance / T-Pvs/Pa (2017) Convention On The Conservation Of European Wildlife And Natural Habitats. Group of Expertson Protected Areas and Ecological Networks. 8th meeting 27-28 September 2017. – 109 p.
13. Interpretation Manual of the habitats listed in Resolution No.4 (1996)/ Group of Expertson Protected Areas and Ecological Networks. 2015.
14. Наказ Міндовкілля «Про затвердження переліків видів рослин та грибів, що заносяться до Червоної книги України (рослинний світ), та видів рослин та грибів, що виключені з Червоної книги України (рослинний світ)» № 111 від 15.02.2021 р.
15. Наказ Міндовкілля «Про затвердження переліків видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ), та видів тварин, що виключені з Червоної книги України (тваринний світ)» № 29 від 19.01.2021 р.
16. Орлов О. О., Сіренький С. П., Якушенко Д. М., Жижин М. П., Степаненко М. А., Тарасевич О. В. Природно-заповідний фонд Житомирської області. Довідник / за заг. ред. О. О. Орлова. – Житомир, Новоград-Волинський: НОВОград, 2015. – 404 с.

ДОДАТОК А

**КВАРТАЛЬНО-ВИДІЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК ІДЕНТИФІКОВАНИХ МІСЦЬ
ЗРОСТАННЯ/ПЕРЕБУВАННЯ ВИДІВ РОСЛИН І ТВАРИН, ЗАНЕСЕНИХ ДО
ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ У СЛОВЕЧАНСЬКОМУ НАДЛІСНИЦТВІ
ФЛІІ «СТОЛИЧНИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»**

№ п/п	Лісництво	№ квартала	№ виділа	Назва рідкісного виду рослини / тварини
1				Любка дволиста (<i>Platanthera bifolia</i> (L.) Rich.) Коручка чемерникоподібна (<i>Epipactis helleborine</i> (L.) Crantz. L.)
2				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
3				Лось європейський (<i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758))
4				Лось європейський (<i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758))
5				Лось європейський (<i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758))
6				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
7				Лілія лісова (<i>Lilium martagon</i> L.)
8				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
9				Журавель сірий (<i>Grus grus</i> (Linnaeus, 1758)) Лось європейський (<i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758))
10				Сон розкритий (<i>Pulsatilla patens</i> (L.) Mill.)
11				Зелениця Цайллера (<i>Diphasiastrum zeilleri</i> (Rouy) Holub)
12				Баранець звичайний (<i>Huperzia selago</i> (L.) Bernh. ex Schrank & Mart.)
13				Лось європейський (<i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758)) Тетерук євразійський (<i>Tetrao tetrix</i> (Linnaeus, 1758)) Шейхцерія болотна (<i>Scheuchzeria palustris</i> L.)
14				Лось європейський (<i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758)) Тетерук євразійський (<i>Tetrao tetrix</i> (Linnaeus, 1758)) Шейхцерія болотна (<i>Scheuchzeria palustris</i> L.)
15				Лось європейський (<i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758)) Тетерук євразійський (<i>Tetrao tetrix</i> (Linnaeus, 1758)) Шейхцерія болотна (<i>Scheuchzeria palustris</i> L.)
16				Лось європейський (<i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758)) Орябок лісовий (<i>Tetrastes bonasia</i> (Linnaeus, 1758)) Тетерук євразійський (<i>Tetrao tetrix</i> (Linnaeus, 1758)) Шейхцерія болотна (<i>Scheuchzeria palustris</i> L.)
17				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
18				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
19				Засць білий (<i>Lepus timidus</i> (Linnaeus, 1758))
20				Росичка середня (<i>Drosera intermedia</i> Hayne) Ситник бульбистий (<i>Juncus bulbosus</i> L.)
21				Пухирник середній (<i>Utricularia intermedia</i> Hayne)
22				Верба лапландська (<i>Salix lapponum</i> L.) Журавлина дрібноплода (<i>Vaccinium microcarpum</i> (Turcz. ex Rupr.) Schmalh.) Осока тонкокореневищна (<i>Carex chordorhiza</i> Ehrh.) Росичка середня (<i>Drosera intermedia</i> Hayne) Ситник бульбистий (<i>Juncus bulbosus</i> L.) Шейхцерія болотна (<i>Scheuchzeria palustris</i> L.)
23				Пухирник середній (<i>Utricularia intermedia</i> Hayne)
24				Верба лапландська (<i>Salix lapponum</i> L.) Журавлина дрібноплода (<i>Vaccinium microcarpum</i> (Turcz. ex Rupr.) Schmalh.) Осока тонкокореневищна (<i>Carex chordorhiza</i> Ehrh.) Росичка середня (<i>Drosera intermedia</i> Hayne) Ситник бульбистий (<i>Juncus bulbosus</i> L.) Шейхцерія болотна (<i>Scheuchzeria palustris</i> L.)

№ п/п	Лісництво	№ квартала	№ виділа	Назва рідкісного виду рослини / тварини
25				Верба лапландська (<i>Salix lapponum</i> L.) Журавлина дрібноплода (<i>Vaccinium microcarpum</i> (Turcz. ex Rupr.) Schmalh.) Осока тонкокореневищна (<i>Carex chordorhiza</i> Ehrh.) Росичка середня (<i>Drosera intermedia</i> Hayne) Ситник бульбистий (<i>Juncus bulbosus</i> L.) Шейхцерія болотна (<i>Scheuchzeria palustris</i> L.)
26				Пухирник середній (<i>Utricularia intermedia</i> Hayne)
27				Видра річкова (<i>Lutra lutra</i> (Linnaeus, 1758) Глушець (<i>Tetrao urogallus</i> (Linnaeus, 1758) Грицик великий (<i>Limosa limosa</i> (Linnaeus, 1758) Зозульки Фукса (<i>Dactylorhiza fuchsii</i> (Druce) Soó) Кулик-сорока (<i>Haematopus ostralegus</i> (Linnaeus, 1758) Кульон великий (<i>Numenius arquata</i> (Linnaeus, 1758) Тетерук євразійський (<i>Tetrao tetrax</i> (Linnaeus, 1758)
28				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
29				Лілія лісова (<i>Lilium martagon</i> L.)
30				Коручка чемерникоподібна (<i>Epipactis helleborine</i> (L.) Crantz. L.) Мідянка звичайна (<i>Coronella austriaca</i> (Laurenti, 1768)
31				Глушець (<i>Tetrao urogallus</i> (Linnaeus, 1758)
32				Глушець (<i>Tetrao urogallus</i> (Linnaeus, 1758)
33				Лілія лісова (<i>Lilium martagon</i> L.)
34				Лось європейський (<i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758)
35				Лось європейський (<i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758)
36				Лось європейський (<i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758)
37				Голуб-синяк (<i>Columba oenas</i> (Linnaeus, 1758)
38				Лілія лісова (<i>Lilium martagon</i> L.)
39				Жовна зелена (<i>Picus viridis</i> (Linnaeus, 1758)
40				Любка зеленюквіткова (<i>Platanthera chlorantha</i> (Cust.) Rehb.)
41				Заць білий (<i>Lepus timidus</i> (Linnaeus, 1758)
42				Лось європейський (<i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758)
43				Любка дволиста (<i>Platanthera bifolia</i> (L.) Rich.)
44				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
45				Гніздівка звичайна (<i>Neottia ovata</i> (L.) Bluff & Fingerh.) Коручка чемерникоподібна (<i>Epipactis helleborine</i> (L.) Crantz. L.)
46				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
47				Орябок лісовий (<i>Tetrastes bonasia</i> (Linnaeus, 1758)
48				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
49				Лілія лісова (<i>Lilium martagon</i> L.)
50				Лось європейський (<i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758)
51				Астрагал піщаний (<i>Astragalus arenarius</i> L.)
52				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
53				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
54				Тетерук євразійський (<i>Tetrao tetrax</i> (Linnaeus, 1758)
55				Тетерук євразійський (<i>Tetrao tetrax</i> (Linnaeus, 1758)
56				Дятел трипальний (<i>Picoides tridactylus</i> (Linnaeus, 1758)
57				Лось європейський (<i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758)
58				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
59				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
60				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
61				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
62				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
63				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
64				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
65				Ведмедиця велика (<i>Pericallia matronula</i> (Linnaeus, 1758)

№ п/п	Лісництво	№ квартала	№ виділа	Назва рідкісного виду рослини / тварини
66				Зелениця Цайллера (<i>Diphasiastrum zeileri</i> (Rouy) Holub)
67				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
68				Плаун річний (<i>Lycopodium annotinum</i> L.)
69				Любка зеленоквіткова (<i>Platanthera chlorantha</i> (Cust.) Rchb.)
70				Сон розкритий (<i>Pulsatilla patens</i> (L.) Mill.)
71				Орябок лісовий (<i>Tetrastes bonasia</i> (Linnaeus, 1758)
72				Лось європейський (<i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758)

Державне агентство лісових ресурсів України
Національна академія наук України
Український орден «Знак Пошани» науково-дослідний інститут
лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького

ПОЛІСЬКИЙ ФІЛІАЛ УКРАЇНСЬКОГО ОРДЕНА «ЗНАК ПОШАНИ»
НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
АГРОЛІСОМЕЛІОРАЦІЇ ім. Г. М. ВИСОЦЬКОГО
(Поліський філіал УкрНДІЛГА)

10004, с. Довжик, вул. Нескорених, 2, телефон: +380959455800
Житомирський р-н, Житомирська обл. e-mail: polysskiy_branch@ukr.net

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Поліського філіалу УкрНДІЛГА,
канд. с.-г. наук, с. н. с.
 В. В. Шевчук
« 31 » грудня 2025 р.

ЗВІТ
про науково-дослідну роботу за темою № 23.02/2025:
**«ПІСЛЯПРОЕКТНИЙ МОНІТОРИНГ (ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ
ГРУНТІВ ТА ВОДНИХ ОБ'ЄКТІВ) ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ
СУЦІЛЬНИХ САНІТАРНИХ РУБОК У НАСАДЖЕННЯХ
ПОШКОДЖЕНИХ ЛІСОВОЮ ПОЖЕЖЕЮ У
СЛОВЕЧАНСЬКОМУ НАДЛІСНИЦТВІ,
ФІЛІЇ «СТОЛИЧНИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»**
за 2025 рік
(заключний)

Керівник НДР:
старший науковий співробітник
канд. с.-г. наук, с. н. с.

В. В. Шевчук

ВИКОНАВЦІ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

Виконувач обов'язків завідувача відділу

Н. М. Мандибуря

Науковий співробітник

Л. М. Романчук

Молодший науковий співробітник

Б. Є. Дрозд

В. о. молодшого наукового співробітника

Ю. С. Менчинський

РЕФЕРАТ

Звіт з післяпроектного моніторингу стану ґрунтового покриву репрезентативних виділів після проведення планованої діяльності з суцільної санітарної рубки містить: 24 сторінки, 1 таблицю, 21 фото, 12 рисунків. Звіт складається з пояснюючої записки, 2 розділів, висновку та переліку використаних джерел.

Мета післяпроектного моніторингу: кількісна оцінка шкідливих процесів на ділянках санітарних суцільних рубань, проведення класифікації ґрунтових пошкоджень за ступенем їх погіршення, виявлення розбіжності між прогнозованим та фактичним впливом рубок на довкілля на території Словечанського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України».

Методика досліджень: державні стандарти щодо класифікації показників родючості ґрунтів, методика вимірювання щільності ґрунту за допомогою пенетрометра (щільноміра ґрунту).

Результати роботи з моніторингу стану ґрунтового покриву репрезентативних виділів після проведення планованої діяльності з суцільної санітарної рубки будуть використані у практичній діяльності Словечанського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України».

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ПІСЛЯПРОЕКТНИЙ МОНІТОРИНГ, СЛОВЕЧАНСЬКЕ НАДЛІСНИЦТВО ФІЛІЇ «СТОЛИЧНИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ», ЩІЛЬНІСТЬ ҐРУНТУ, ТВЕРДІСТЬ ҐРУНТУ, ДЕГРАДАЦІЯ ҐРУНТІВ, ЕРОЗІЯ ҐРУНТІВ, ДЕГУМІФІКАЦІЯ ҐРУНТІВ, РЕЛЬЄФ, ПРИРОДООЩАДНІ ТЕХНОЛОГІЇ.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	5
1. ОПИС МІСЦЯ ПРОВЕДЕННЯ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ.....	8
2. РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕННЯ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ.....	9
ВИСНОВОК.....	23
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	24

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Ліс – це сукупність землі, деревної, кущової та трав'яної рослинності, тварин, мікроорганізмів та інших компонентів навколишнього середовища, які біологічно пов'язані між собою і впливають один на одного. Це унікальна екологічна система, від якої значною мірою залежить стан довкілля. Ліси України виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні та оздоровчі функції і мають обмежене експлуатаційне значення. Ліс є джерелом деревини, будівельних матеріалів, сировини для деревообробної, меблевої, целюлозно-паперової та інших галузей промисловості.

Головна умова сучасного ведення лісового господарства – підвищення рівня екологічної безпеки шляхом збільшення лісистості території за рахунок лісовідновлення на деградованих, малопродуктивних і техногенно забруднених землях. Лісовідновлення – вирощування лісів на територіях, що зазнали вирубок, пожеж, нашествия короїдів тощо. Це природне або передбачене відтворення лісонасаджень, які були виснажені внаслідок природного збезліснення, також і після суцільних рубок.

Проведення санітарних рубок, освітлення та інших, є складовою частиною лісогосподарської діяльності фахівців лісової галузі, яка ведеться на засадах невиснажливого лісокористування і екосистемного підходу. Важливим елементом такого підходу є максимальне забезпечення екологічної безпеки для довкілля. Одним з головних елементів довкілля у лісових біоценозах є ґрунт – основа всіх ланцюгів живлення в біогеоценозах, а тому деградація ґрунтового покриву має біосферні впливи. З якістю ґрунту безпосередньо пов'язана продуктивність лісу. Він забезпечує ріст та розвиток лісових культур, приріст ділової деревини, її якість, є основою для формування підліску та трав'яного покриву, що в кінцевому результаті впливає на формування екологічних умов вирощування лісів.

Основні можливі наслідки для ґрунтового покриву процесів збезліснення:– ерозія вітрова, водна (площинна, лінійна). Відкрита поверхня ґрунтового покриву руйнується безпосередньо дощовими краплями та, зважаючи на переважні схилі землі, при стіканні дощових і талих вод. Змив верхніх горизонтів, перебудова профілю призводять до трансформації структури ґрунтового покриву; дегуміфікація як процес (втрата органічної речовини ґрунтом).

При втраті рослинного покриву втрачаються елементи живлення, що супроводжується зменшенням продуктивності земель, зменшується біологічна активність ґрунтів; інтенсифікується емісія парникових газів в атмосферу; зменшується стійкість ґрунтів до деструктивних процесів, зокрема ерозійних; гумусові речовини та зв'язані з ними елементи з поверхневим стоком потрапляють до водойм; зміни твердої фази ґрунту. Збезліснення призводить до трансформації гранулометричного і мінералогічного складу ґрунтів, що впливає на їх фізичні і хімічні показники (щільність складення, водопроникність, водоутримуюча ємність, польова вологоємність, ємність поглинання та кількість і склад увібраних катіонів).

Як кінцевий результат – ґрунт може докорінно змінити свої властивості та здатність виконувати біосферні функції; зміни теплового і водного режиму ґрунтів. Ці процеси відбуваються при знищенні лісів через прямий доступ сонячної енергії та опадів до поверхні, тому ґрунти швидше нагріваються/охолоджуються або висихають/зволожуються.

Зростання поверхневого стоку води природно супроводжується зменшенням її радіальної міграції, тобто забезпечення водою нижчих горизонтів і поповнення об'єму ґрунтових вод. Всі ці процеси визначально впливають на функціонування біоти ґрунтів, їх біорізноманіття та продуктивності -порушення балансу хімічних елементів. Деревна рослинність у процесі фотосинтезу використовує диоксид карбону атмосфери, тоді як відходи рубок, безладно залишені та не використані, навпаки – повертають цей газ в атмосферу; посадки лісів не ведуться взагалі, або їхні площі мізерні, порівняно з вирубанними площами. Це один з найвагоміших наслідків зміни кругообігу вуглецю при збезлісненні.

Проблемою техногенного характеру є ущільнення ґрунту, яке негативно впливає на його продуктивність, розвиток рослин, збільшує витрати на обробіток. Під час виконання

робіт планованої діяльності відбувається механічний вплив сільськогосподарської техніки і транспортних засобів на ґрунт. Ущільнення погіршує циркуляцію води, повітря, терморегуляцію, обмін поживними речовинами, у ґрунті можуть утворюватися зони надмірного зволоження.

Властивість ґрунту у природному стані чинити опір проникненню в нього твердого тіла (конуса, кулі, циліндра) називається твердістю. Вона обумовлена мінералогічним і гранулометричним складом, структурністю, вологістю, вмістом гумусу і виражається у $\text{кг}/\text{см}^2$ (кПа). Висока твердість ґрунту часто є причиною погіршення водного, повітряного і теплового режимів ґрунту, причиною зниження схожості висіяного насіння, чинить механічний опір розвитку кореневої системи рослин, Твердість залежить від механічного і хімічного складу, вологості ґрунту, вмісту гумусу і увібраних основ, від об'ємної маси і структури ґрунту тощо. У міру зволоження ґрунту його твердість зменшується, при насиченні одновалентними металами – збільшується, малогумусні ґрунти твердіші ніж сильно гумусовані, оструктурені ґрунти менш тверді, ніж неоструктурені. Качинський Н. А. за твердістю розділив ґрунти на шість категорій (табл. 1.1, рис. 1.1).

Таблиця 1.1.

Категорії ґрунту залежно від його твердості		
№ п/п	Твердість ґрунту,	Категорія ґрунту
1	$1 < 100$	Злитий
2	50-100	Дуже щільний
3	30-50	Щільний
4	20-30	Щільнуватий
5	10-20	Пухкуватий
6	< 10	Пухкий

Вимірювання ущільнення ґрунту, який є важливим фактором родючості ґрунту, представляє інтерес для моніторингу. Стійкість до проникнення твердого тіла в ґрунт є найбільш використовуваним методом вимірювання її ущільнення. Для вимірювання щільності ґрунтів використовують пенетрометри – прилади, призначені для введення в ґрунт металевих плунжерів певної форми, з як найменшим порушеннями структури ґрунту.

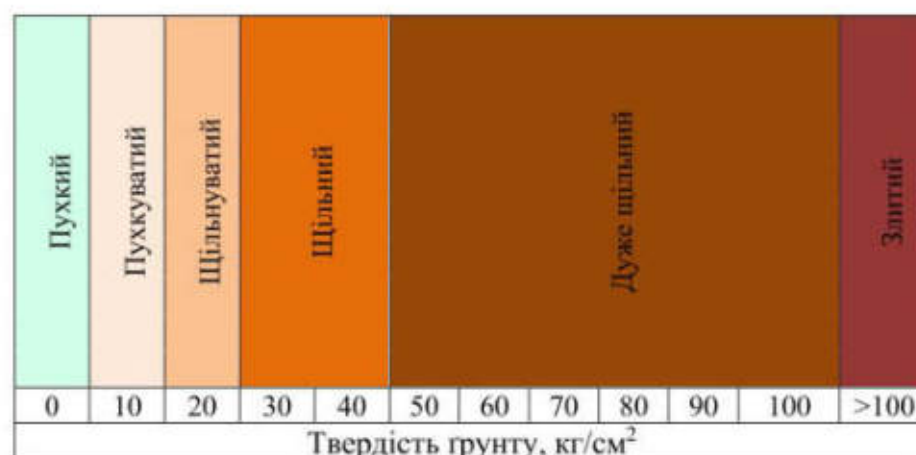

Рис. 1.1. Категорії ґрунту за твердістю

Розділяють пружні та пластичні деформації. Пружні деформації виникають у результаті навантажень, що не перевищують структурну міцність ґрунтів, тобто що не руйнують структурні зв'язки між частками та характеризуються здатністю ґрунту повертатися в початковий стан після зняття навантажень.

Пластичні деформації руйнують скелет ґрунту, порушуючи зв'язки та переміщуючи частки одну відносно другої. Водночас об'ємні пластичні деформації ущільнюють ґрунт

шляхом зміни об'єму внутрішніх пор, а зсувні пластичні деформації – шляхом зміни його первинної форми до руйнування.

Мета післяпроектного моніторингу – виявити розбіжності між прогнозованим та фактичним впливом рубок на довкілля.

Провели обстеження у 2025 році стану ґрунтового покриву на виділах планової діяльності, після виконання планованої діяльності, згідно лісосічних відомостей Словечанського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» з фотофіксацією території, а саме:

- Можарівське лісництво, квартал 34, виділ 16;
- Можарівське лісництво, квартал 34, виділ 18.1;
- Можарівське лісництво, квартал 55, виділ 10.1;
- Нагорянське лісництво, квартал 30, виділ 28.2;
- Нагорянське лісництво, квартал 33, виділ 16;
- Нагорянське лісництво, квартал 33, виділ 18.

Проведено вимірювання щільності ґрунту за допомогою щільноміру ґрунту «ЛАН-М-PRO» з вбудованим GPS-приймачем та програмним забезпеченням, яке дозволяє візуалізувати стан ґрунту в місці вимірювання та швидко з'ясувати чи існує проблема ущільнення ґрунту та визначити глибину залягання плугової підшви з зафіксованими координатами, підготувати та роздрукувати звіти. Датчики приладу фіксують зусилля введення щільноміра через кожні 2,5 см (1 дюйм). Покази датчиків в реальному часі відображаються на дисплеї.

Шкала вимірювання зусилля щільноміра складається з 3-х діапазонів:

- 0-14 кг/см² (0-200 psi) – зелений – сприятливі умови для росту;
- 14-21 кг/см² (200-300 psi) – жовтий – задовільні умови для росту;
- > 21 кг/см² (більше 300 psi) – червоний – незадовільні умови для росту.

Щільномір додатково за допомогою звукового сигналу попереджає про початок та закінчення плугової підшви. Після завершення вимірювання на дисплеї відображається звіт у вигляді таблиці з показами, отриманими через кожні 2,5 см (1 дюйм) та побудовою графіка залежності щільності ґрунту від глибини з візуалізацією на карті місця проведення вимірювання з координатами.

1. ОПИС МІСЦЯ ПРОВЕДЕННЯ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

Словечанське надлісництво філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» розташоване у північно-західній частині Житомирської області на території Коростенського адміністративного району.

Згідно районування, за лісорослинними зонами, територія надлісництва відноситься до зони Полісся, а відповідно до лісогосподарського районування, яке базується на поєднанні лісорослинного і лісоекономічного районувань і визначає основні напрямки ведення лісового господарства. Територія надлісництва відноситься до лісогосподарської області Полісся, і входить до складу Західно- та Центральнополіського лісогосподарського округу.

Свою діяльність надлісництво спрямовує на виконання лісогосподарських, лісокультурних, протипожежних, рекреаційних та природоохоронних заходів з метою раціонального використання природних ресурсів. Основні напрями діяльності: проведення заходів з відновлення лісів та підвищення їх продуктивності, організація лісонасінневої справи і лісових розсадників, охорона лісів і захисних насаджень від незаконних порубів, пошкоджень, пожеж; проведення лісозаготівельних робіт.

Місце проведення післяпроектного моніторингу характеризується помірно-континентальний і характеризується порівняно м'якою зимою, теплим літом і значною кількістю опадів. Із кліматичних факторів, що негативно впливають на ріст і розвиток лісових насаджень є пізні весняні та ранні осінні заморозки. В цілому кліматичні умови сприятливі для ведення лісового господарства. Це підтверджується наявністю насаджень високих бонітетів: сосни, дуба, берези, вільхи. Територія надлісництва за характером рельєфу відноситься до рівнини.

Ґрунтовий покрив території представлений ґрунтами, характерними для Полісся – дерново-підзолистими та опідзоленими, підзолисто-дерновими на аловіальних відкладеннях, дерново-карбонатними на елювії мергелю, ясно-сірими, сірими лісовими, темно-сірими опідзоленими; в долинах річок та зниженнях рельєфу дерновими і лучними; у північній частині – болотними.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕННЯ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

Можарівське лісництво, квартал 34 виділ 16

Проводилася суцільна санітарна рубка сосни звичайної (фото 2.1а). На фото 2.1б вказані координати ділянки.

Фото 2.1а

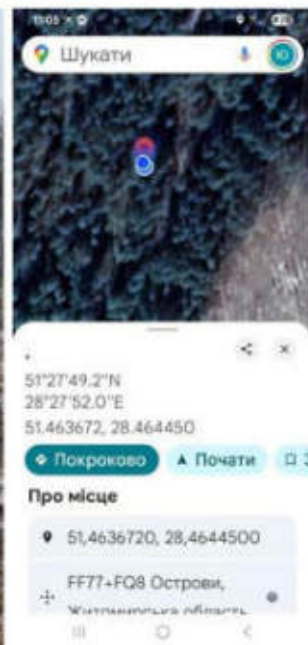

Фото 2.1б

Виділ розташований на ділянці з хвилястим рельєфом, з крутизною схилів до 6°. Живий надґрунтовий покрив складається з вересу звичайного, дикрану багатоніжкового та плевроцію Шребера, проективне покриття становить 10 %. На поверхні ґрунту сформувався шар лісової підстилки, який складається з хвої, дрібних гілок та інших решток рослин. На виділі лісова підстилки має потужність до 4 см, мозаїчне. Промислова деревина вивезена, порубкові рештки залишені на поверхні виділу для перегнивання. Проведені підготовчі роботи до створення лісових культур роботи – нарізані борозни глибиною 10-15 см. Створено лісові культури (фото 2.2-2.4).

Фото 2.2

Фото 2.3

Фото 2.4

Вимірювання щільності після проведення суцільної санітарної рубки у кварталі 34 виділі 16, Можарівського лісництва проводилося у листопаді 2025 року. Показники вимірювання наведені на рисунках 2.2-2.3. Координати точок вимірювання:

- вимір 1 – широта 51.462990, довгота 28.464947;
- вимір 2 – широта 51.463329, довгота 28.464945.

Вимірюваннями встановлено, що до глибини 20,0-25,0 см у місцях вимірів умови для росту і розвитку рослин сприятливі та задовільні.

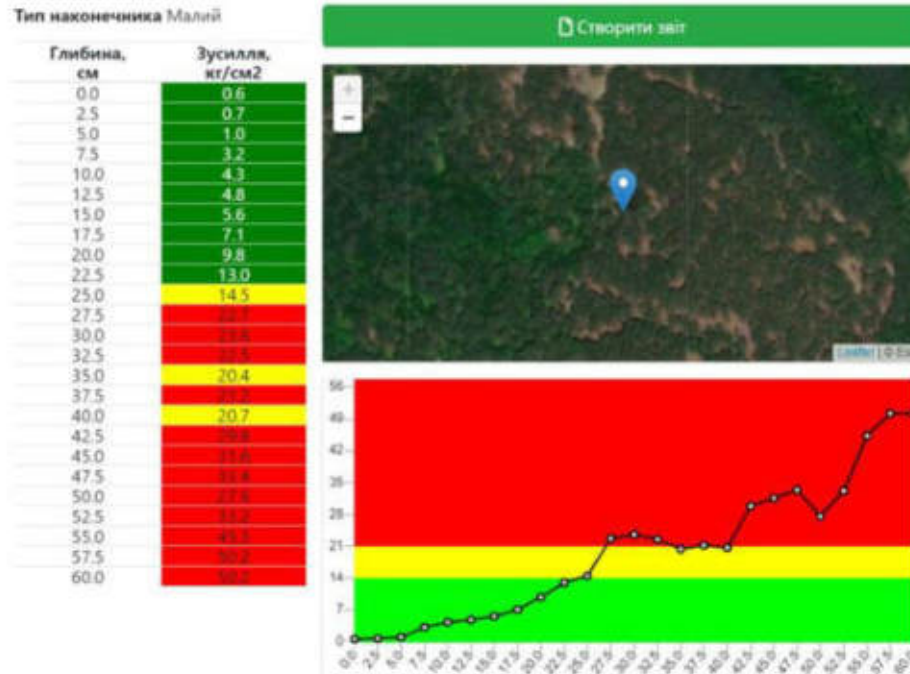

Рис. 2.2. Показники щільності ґрунтового покриття у кварталі 34 виділі 16, Можарівського лісництва, вимір 1

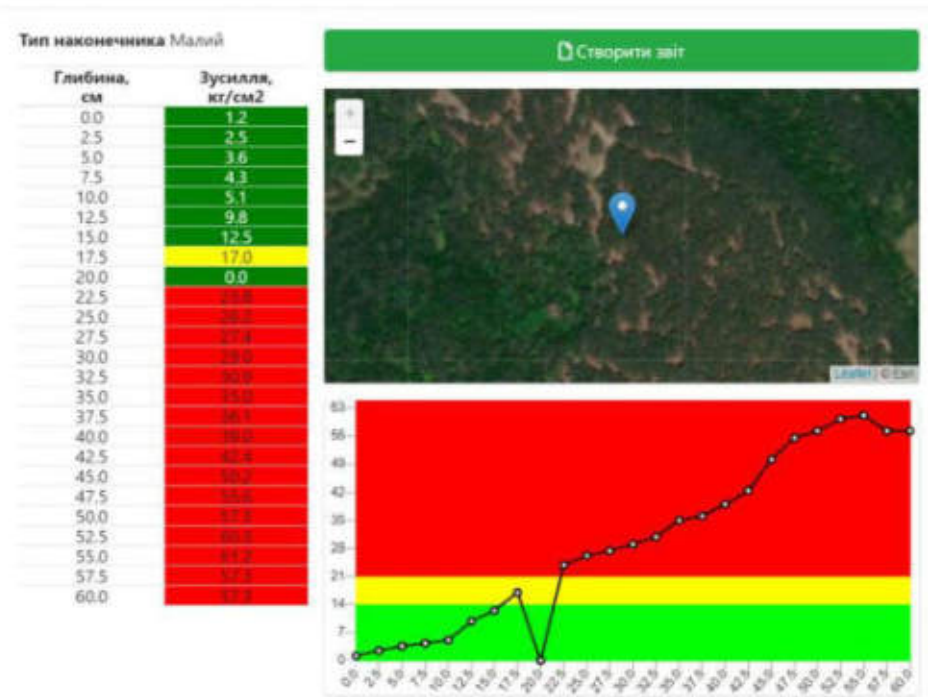

Рис. 2.3. Показники щільності ґрунтового покриття у кварталі 34 виділі 16, Можарівського лісництва, вимір 2

Можарівське лісництво, квартал 34 виділ 18.1.

Проводилася суцільна санітарна рубка сосни звичайної (фото 2.5a). На фото 2.5b вказані координати ділянки.

Фото 2.5a

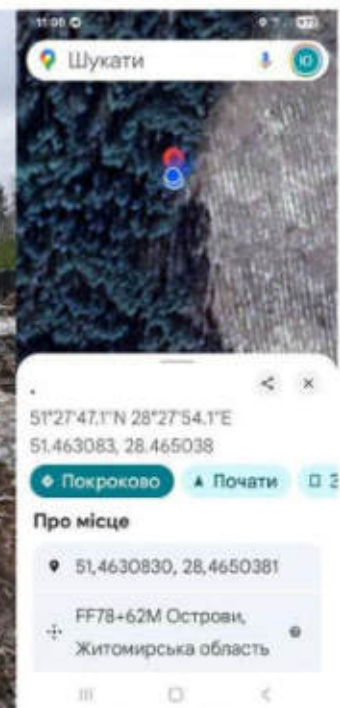

Фото 2.5b

Рельєф території виділу помірно-хвилястий, з крутизною схилів до 5°. Живий надґрунтовий покрив складається з вересу звичайного, дикрану багатоніжкового та плевроцію Шребера, проективне покриття становить 20 %, мозаїчне. На поверхні ґрунту сформувався шар лісової підстилки, який складається з хвої, дрібних гілок та інших решток

рослин. На виділі лісова підстилки має потужність до 3 см. Промислова деревина вивезена. На ділянці після проведених робіт планової діяльності, виконані роботи з підготовки ґрунту для лісовідновлення (нарізані борозни глибиною 10-15 см) та створені лісові культури (фото 2.6-2.8).

Фото 2.6

Фото 2.7

Фото 2.8

Вимірювання щільності після проведення суцільної санітарної рубки у кварталі 34, виділі 18.1, Можарівського лісництва проводилося у листопаді 2025 року. Показники вимірювання наведені на рисунках 2.4-2.5. Координати точок вимірювання:

- вимір 1 – широта 51.463440, довгота 28.464209;
- вимір 2 – широта 51.463413, довгота 28.464073.

Вимірюваннями встановлено, що до глибини 27,5 см у місцях вимірів умови для росту і розвитку рослин сприятливі та задовільні.

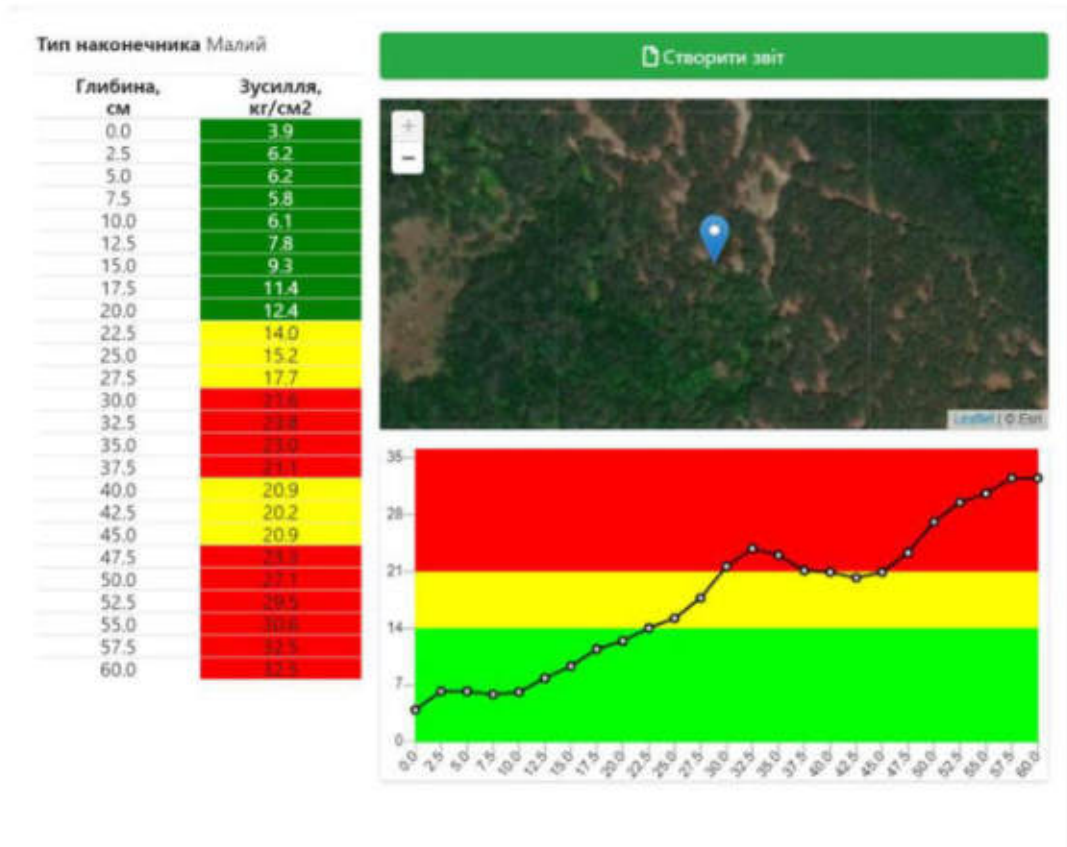

Рис. 2.4. Показники щільності ґрунтового покритву у кварталі 34 виділі 18.1 Можарівського лісництва, вимір 1

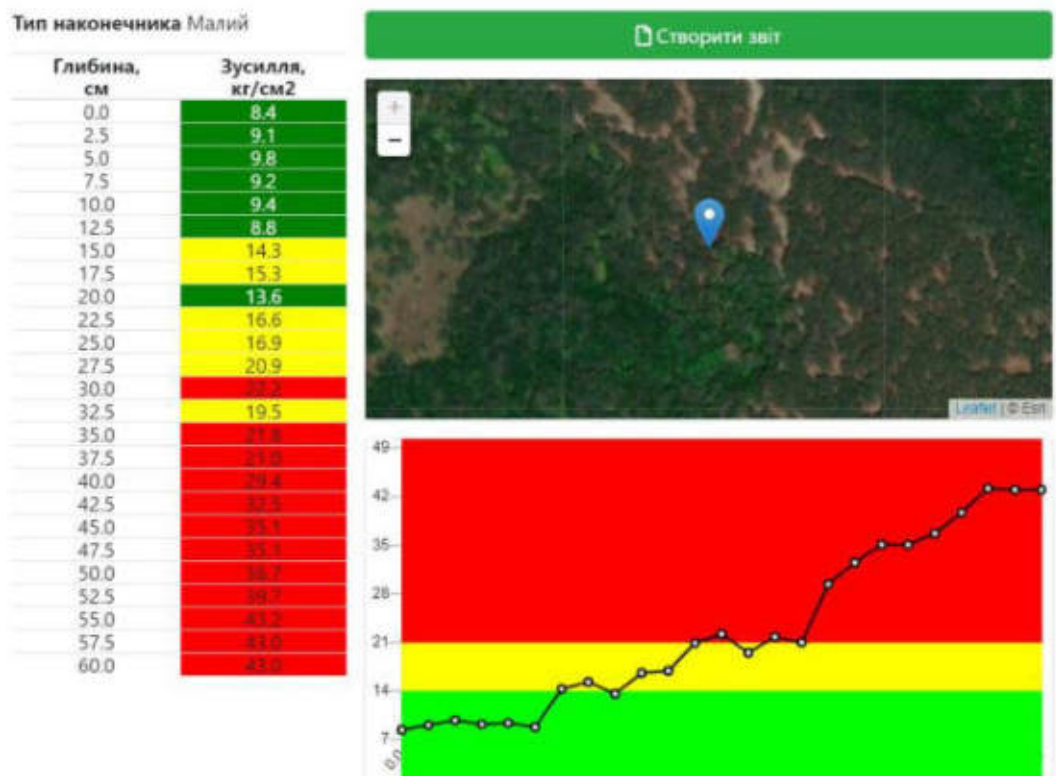

Рис. 2.5. Показники щільності ґрунтового покритву у кварталі 34 виділі 18.1 Можарівського лісництва, вимір 2

Можарівське лісництво, квартал 55 виділ 10.1.

Проводилася суцільна санітарна рубка сосни звичайної (фото 2.9а). На фото 2.9б вказані координати ділянки.

Фото 2.9а

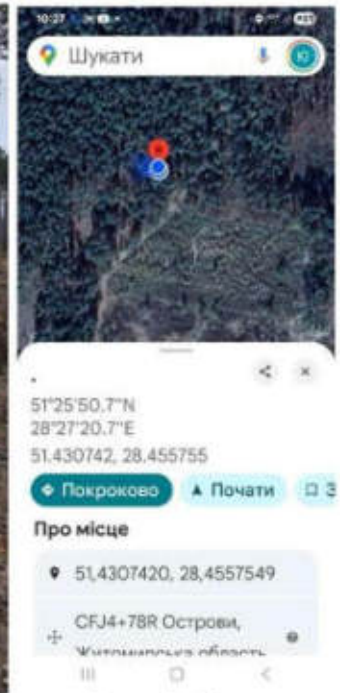

Фото 2.9б

Рельєф поверхні рівнинний. Живий надґрунтовий покрив складається з вересу звичайного, дикрану багатоніжкового, плевроцію Шребера, костриці овечої та політриха волосконосного, проективне покриття становить 50 %. На поверхні ґрунту сформувався незначний шар лісової підстилки, який складається з хвої, листя, дрібних гілок та інших решток рослин. На виділі лісова підстилки має потужність до 2 см, мозаїчна. Промислова деревина вивезена, порубкові рештки залишені на поверхні виділу для перегнивання. У технологічних коліях, що утворилась при проходах колісної техніки подекуди відмічені незначні продавлювання шару лісової підстилки глибиною 4-5 см (фото 2.10-2.11).

Фото 2.10

Фото 2.11

Вимірювання щільності після проведення суцільної санітарної рубки у кварталі 55 виділі 10.1, Можарівського лісництва проводилося у листопаді 2025 року. Показники вимірювання наведені на рисунках 2.6-2.7. Координати точок вимірювання:

- вимір 1 – широта 51.431030, довгота 28.455942;
- вимір 2 – широта 51.431080, довгота 28.455799.

Вимірюваннями встановлено, що до глибини 37,5-40,0 см у місцях вимірів умови для росту і розвитку рослин сприятливі та задовільні.

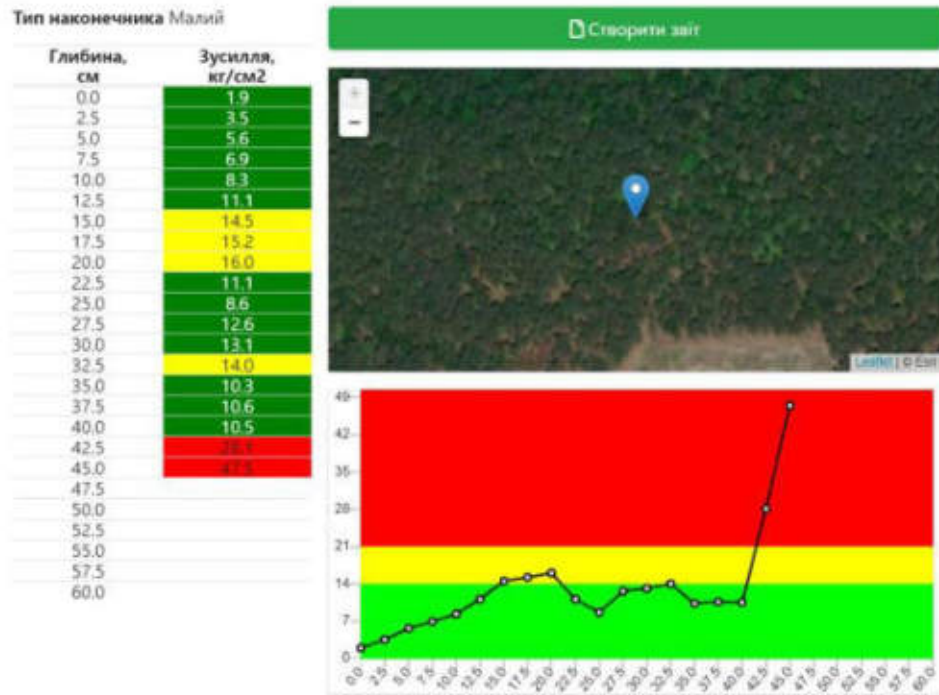

Рис. 2.6. Показники щільності ґрунтового покритву у кварталі 55, виділі 10.1 Можарівського лісництва, вимір 1.

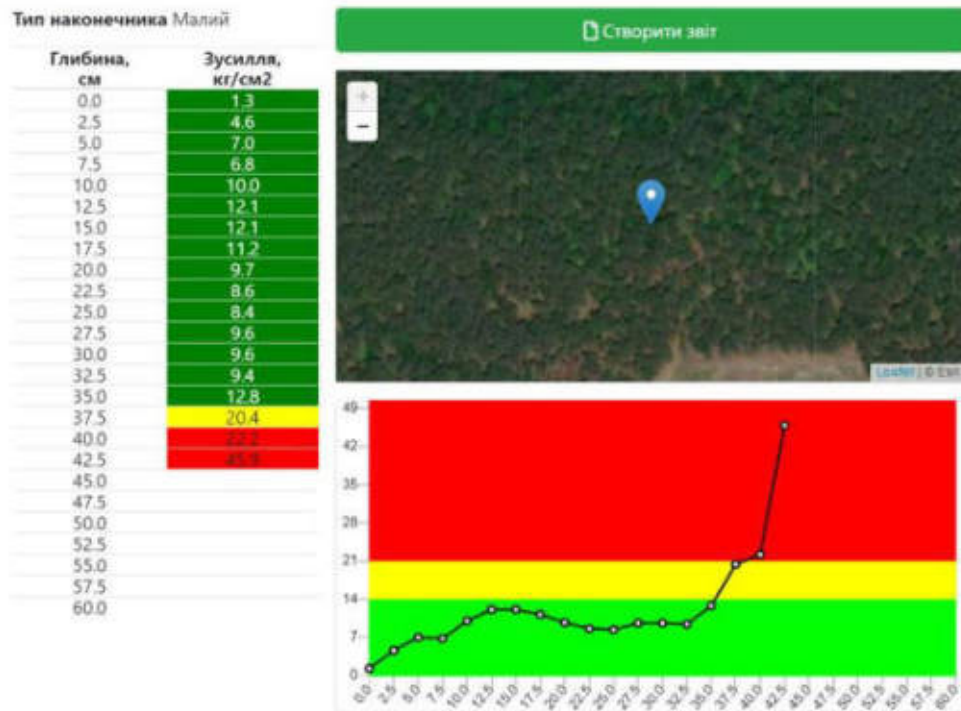

Рис. 2.7. Показники щільності ґрунтового покритву у кварталі 55, виділі 10.1 Можарівського лісництва, вимір 2.

- вимір 1 – широта 51.479099, довгота 28.529884;
- вимір 2 – широта 51.479023, довгота 28.529898.

Вимірюваннями встановлено, що до глибини 17,5-60,0 см у місцях вимірів умови для росту і розвитку рослин сприятливі та задовільні.

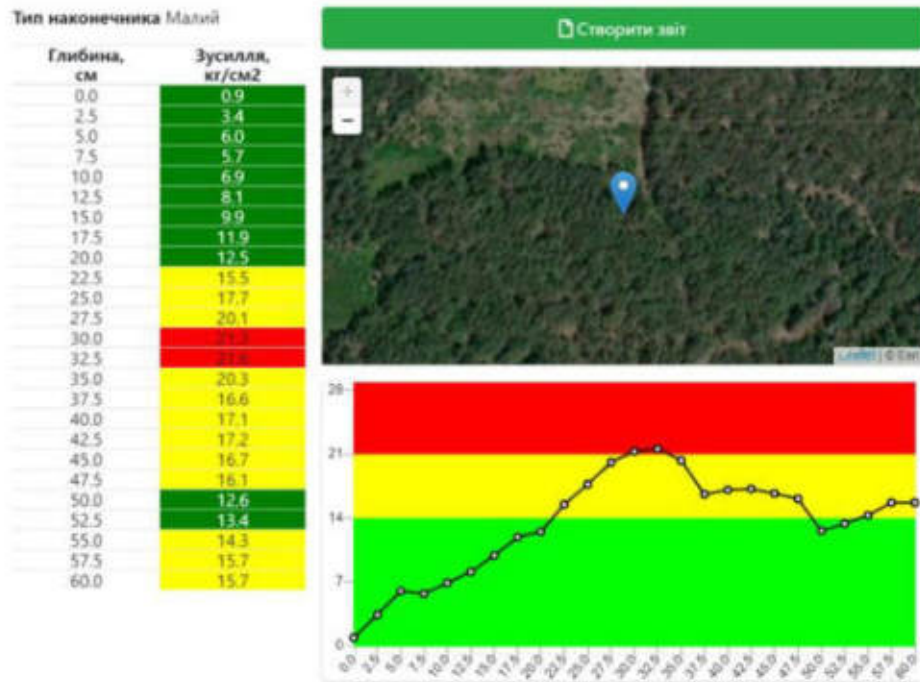

Рис. 2.8. Показники щільності ґрунтового покритву у кварталі 30, виділі 28.2, Нагорянського лісництва, вимір 1

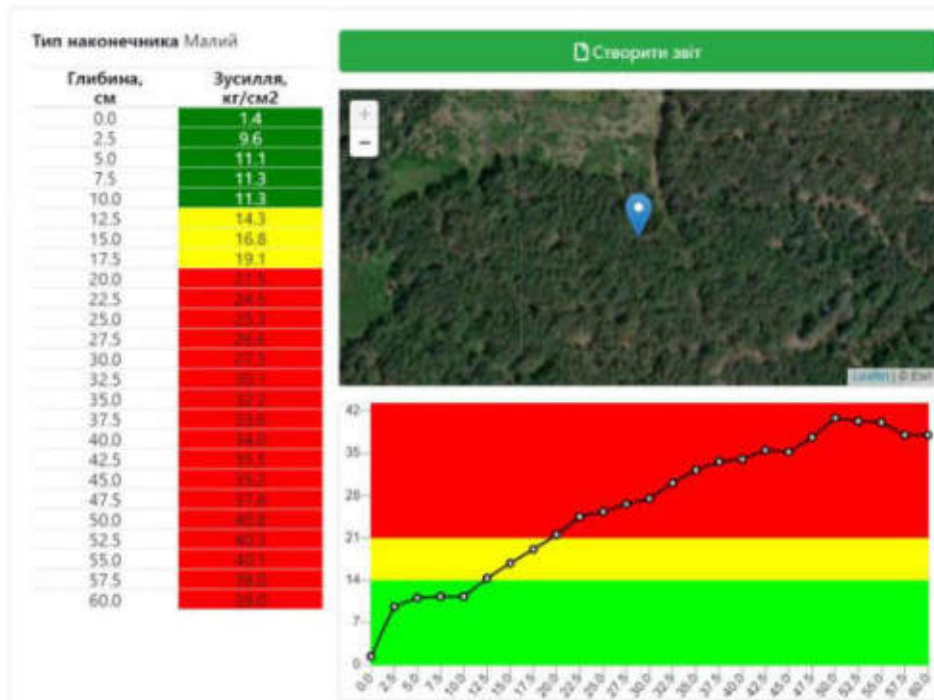

Рис. 2.9. Показники щільності ґрунтового покритву у кварталі 30, виділі 28.2, Нагорянського лісництва, вимір 2

Нагорянське лісництво, квартал 33 виділ 16

Проводилася суцільна санітарна рубка сосни звичайної (фото 2.15а). На фото 2.15б вказані координати ділянки.

Фото 2.15а

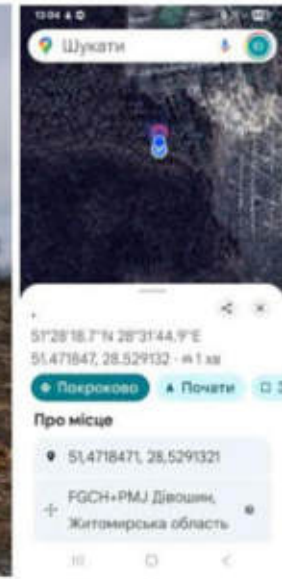

Фото 2.15б

Рельєф території рівнинний. Живий надґрунтовий покрив складається з вересу звичайного, куничника наземного, молінії голубої, дикрану багатоніжкового, плевроцію Шребера та політриха ялівцевого та волосконосного, проективне покриття становить 60 %. На поверхні ґрунту незначний сформувався шар лісової підстилки, який складається з хвої, листя, дрібних гілок та інших решток рослин, потужність 3-4 см. Колях, що утворилась при проходах колісної техніки відмічені сліди слабого порушення лісової підстилки, їх глибина 7-8 см. Порубочні рештки складені у купи. На ділянці спостерігається процес самовідновлення сосни звичайної (фото 2.16-2.17).

Фото 2.16

Фото 2.17

Вимірювання щільності після проведення суцільної санітарної рубки у кварталі 33 виділі 16, Нагорянського лісництва проводилося у листопаді 2025 року. Показники вимірювання наведені на рисунках 2.10-2.11. Координати точок вимірювання:

- вимір 1 – широта 51.471973, довгота 28.529911;
- вимір 2 – широта 51.471775, довгота 28.529642.

Вимірюваннями встановлено, що до глибини 17,5-30,0 см у місцях вимірів умови для росту і розвитку рослин сприятливі та задовільні.

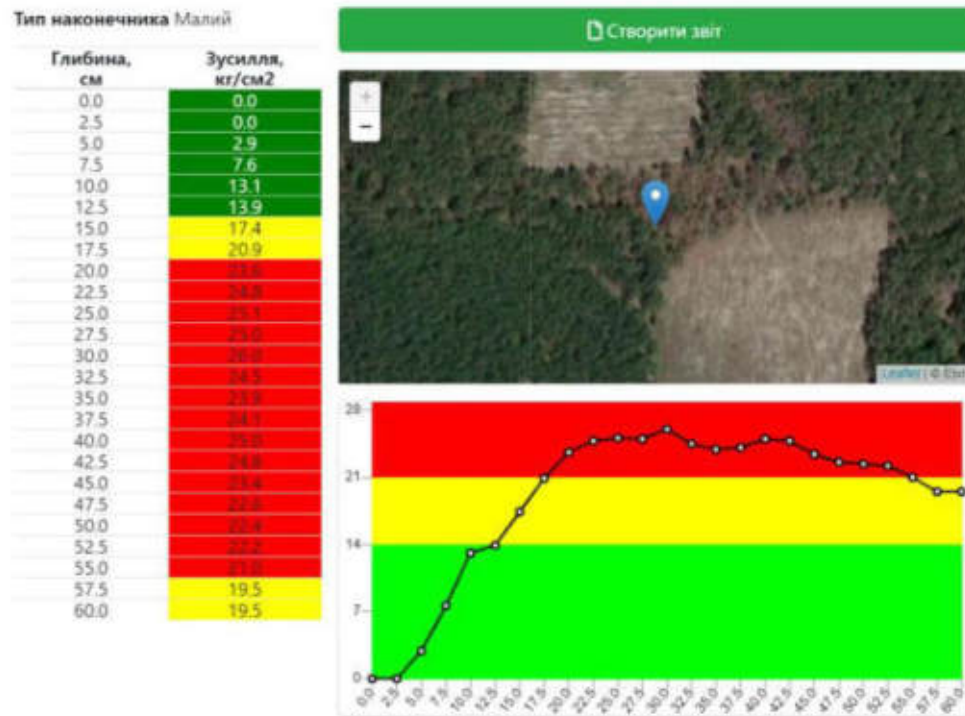

Рис. 2.10. Показники щільності ґрунтового покриття у кварталі 33, виділі 16 Нагорянського лісництва, вимір 1

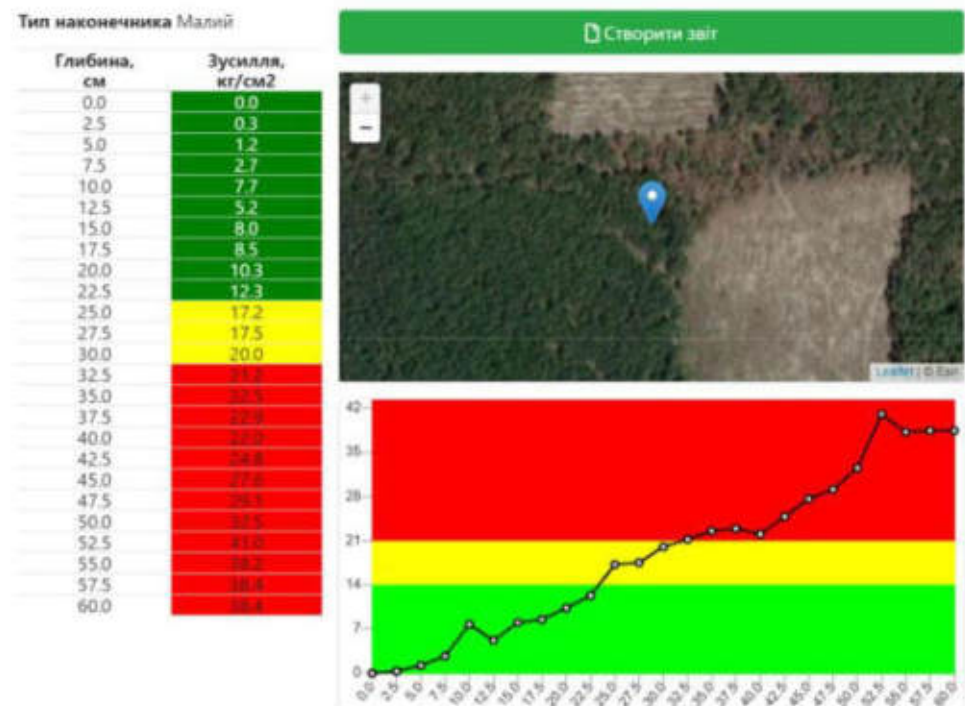

Рис. 2.11. Показники щільності ґрунтового покриття у кварталі 33, виділі 16 Нагорянського лісництва, вимір 2

Нагорянське лісництво, квартал 33 виділ 18.

Проводилася суцільна санітарна рубка сосни звичайної (фото 2.18а). На фото 2.18б вказані координати ділянки.

Фото 2.18а

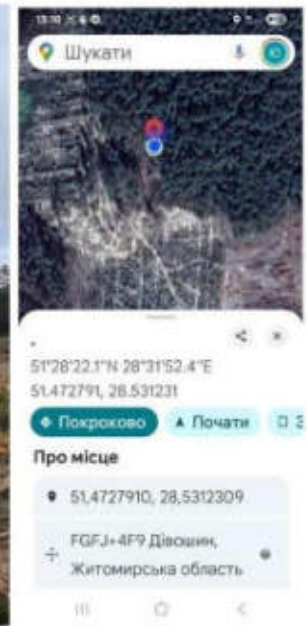

Фото 2.18б

Рельєф території ділянки рівнинний. Живий надґрунтовий покрив складається з вересу звичайного, куничник наземного, костриці овечої, дикрану багатоніжкового та політриха волосконосного, проективне покриття становить 17%. На поверхні ґрунту сформований незначний шар лісової підстилки, який складається з хвої, листя, дрібних гілок та інших решок рослин, лісова підстилка має потужність 2 см. Проведена підготовка ґрунту до створення лісових культур (фото 2.19-2.21).

Фото 2.19

Фото 2.20

Фото 2.21

Вимірювання щільності після проведення суцільної санітарної рубки у кварталі 33 виділі 18, Нагорянського лісництва проводилося у листопаді 2025 року. Показники вимірювання наведені на рисунках 2.12-2.13. Координати точок вимірювання:

- вимір 1 – широта 51.472485, довгота 28.530535;
- вимір 2 – широта 51.472694, довгота 28.530697.

Вимірюваннями встановлено, що до глибини 30,0-60,0 см у місцях вимірів умови для росту і розвитку рослин сприятливі та задовільні.

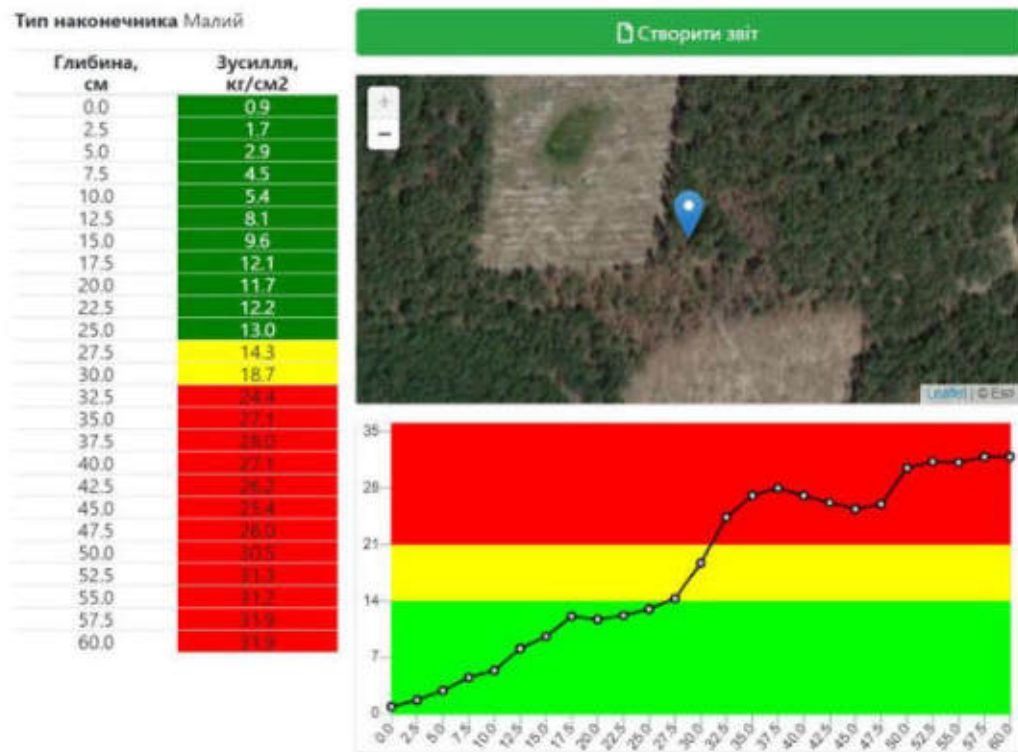

Рис. 2.11. Показники щільності ґрунтового покритву у кварталі 33, виділі 18, Нагорянського лісництва, вимір 1

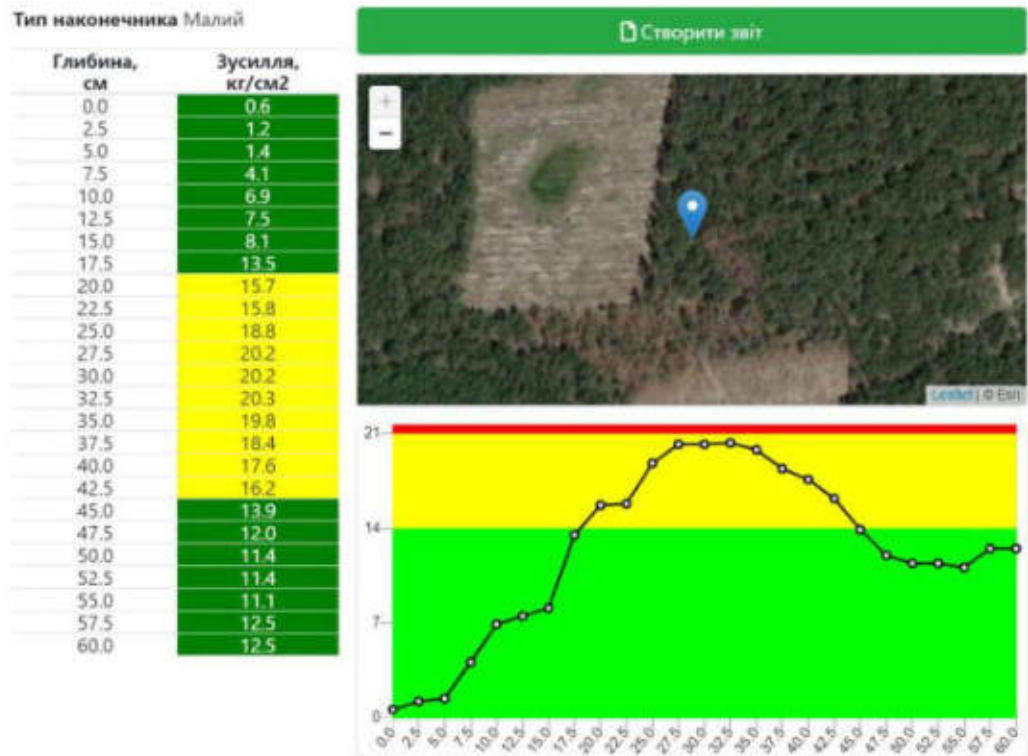

Рис. 2.12. Показники щільності ґрунтового покритву у кварталі 33, виділі 18, Нагорянського лісництва, вимір 2

ВИСНОВОК

Післяпроектний моніторинг, проведений виділах Словечанського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України», показав, що розбіжностей між прогнозованим та фактичним впливом господарської діяльності на ґрунтовий покрив не виявлено. Мають місце незначні пошкодження лісової підстилки, техногенні продавлення ґрунту в результаті проходів важкої колісної техніки під час лісорубних робіт. На більшості виділів рельєф рівнинний, на деяких розвинений мезорельєф, але висока поглинаюча здатність ґрунтів легкого гранулометричного складу (супіщаного) та розвиток живого надґрунтового покриву, виключають можливість розвитку водної або вітрової ерозії на обстеженій території. На деяких виділах спостерігається початок процесу інтенсивного самовідновлення деревних порід.

Проведено вимірювання щільності ґрунтового покриву на ділянках після вирубки за допомогою щільноміру ґрунту. Результати вимірювань не зафіксували значної твердості та переущільнення ґрунту після проведення суцільної санітарної рубки.

Досліджувані виділа є репрезентативними для усієї території Словечанського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України». Вони репрезентують стан ґрунтового покриву та активацію ерозійних процесів на ділянках, де проводяться суцільні санітарні рубки.

Ведення лісгосподарської діяльності з дотриманням встановлених законодавством України вимог, що ґрунтуються на багаторічному досвіді лісоводів-практиків та сучасних наукових розробках у галузі лісівництва (Санітарні правила в лісах України, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 27.07. 1995 р. № 555), використання машин і механізмів, що забезпечують мінімальне пошкодження ґрунтів з метою збереження їх водно-фізичних властивостей та запобігання ерозійним процесам, не наносить жодної шкоди ґрунтовому покриву лісових масивів, не спричиняє розвиток деградаційних процесів та ерозії ґрунтів.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Правил відтворення лісів. Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2007 р. №303. Офіційний вісник України. 2007. № 16.
2. Санітарні правила в лісах України, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 27.07. 1995 р. № 555. Урядовий кур'єр. 1995.
3. Грунтознавство з основами геології / О.Ф. Гнатенко, М.В. Капштик, Л.Р. Петренко, С.В. Вітвицький. Київ: Оранта. – 2005. – 648 с.
4. Вікіпедія. Житомирське Полісся. <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
5. Енциклопедія сучасної України. Житомирська область. <https://esu.com.ua/article-19258>.
6. Вікіпедія. Житомирська область. <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
7. Земельні ресурси, відходи. Сайт Державної екологічної інспекції у Житомирській області. <https://dei.zt.ua/dovkillia/zemelni-resursy-vidkhody>
8. Грунтознавство з основами геології / О. Ф. Гнатенко, М.В. Капштик, Л.Р. Петренко, С.В. Вітвицький. Київ: Оранта. – 2005. – 648 с.
9. Класифікація ґрунтів України / за ред. М. І. Полупана. – Київ: Аграрна наука, 2005. – 300 с.
10. Державне управління науково-організаційним процесом обстеження ґрунтів та їх охорони в Україні у ХХ столітті. – Київ: ТОВ «ВІК ПРИНТ», 2015. – 152 с.
11. Грунтознавство. Природокористування. Спеціальний випуск реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України». Мін АПК. НААН України. Національна наукова с/г бібліотека. ДУ «Держґрунтохорона». Київ: ТОВ «ВІК ПРИНТ» – 2013. – 186 с.
12. ДСТУ 4362:2004 Якість ґрунту. Показники родючості ґрунтів. [Чинний від 2006-01-01]. Вид. офіц. Київ: «Держспоживстандарт», 2006. 30 с.
13. Назаренко І. І., Польчина С. М., Нікорич В. А. Грунтознавство. – Чернівці: Книги-ХХІ, 2004. – 400 с.